

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΚΑΟΥΡΑ ΕΛΠΙΔΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: ΘΑΝΟΥ ΣΟΦΙΑ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2005

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή

Τόπος, Ημερομηνία

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Ονοματεπώνυμο, Υπογραφή

2. Ονοματεπώνυμο, Υπογραφή

3. Ονοματεπώνυμο, Υπογραφή

Ο Προϊστάμενος του Τμήματος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι συνεταιρισμοί, που με την παραδοσιακή ή τη σύγχρονη μορφή τους έχουν βαθιές ρίζες στην ελληνική κοινωνία, μπορούν να προσφέρουν πολύτιμη συνδρομή, εφόσον κατανοηθεί ο συνεταιριστικός θεσμός και εφαρμοσθεί σωστά στην πράξη. Στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες, βασική επιδίωξη των συνεταιρισμών είναι η αντιμετώπιση των προβλημάτων των μελών τους αλλά και η προσφορά σε αυτά και στο κοινωνικό σύνολο.

Αποτελούν την υλοποίηση της ανάγκης των ανθρώπων για συνεργασία και προκύπτουν από την εθελοντική ένωση των ανθρώπων αυτών που έχουν όμως τα ίδια ενδιαφέροντα (αγρότες, καταναλωτές κ.α.).

Ως οικονομικο-κοινωνικός θεσμός, ο συνεταιρισμός δεν περιορίζεται μόνο στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των ανθρώπων αλλά επεκτείνεται και στην προαγωγή της κοινωνικής και πολιτιστικής τους θέσης.

Ελπίζεται, ότι με την εργασία αυτή θα δοθεί μια γενική ιδέα για το θεσμό των συνεταιρισμών.

Στην οικογένεια και τους φίλους μου
που με στήριξαν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	iii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 Ορισμός του συνεταιρισμού	2
1.2 Χαρακτηριστικά γνωρίσματα	3
1.3 Έννοια και περιεχόμενο	4
1.4 Ιστορική εξέλιξη του θεσμού.....	5
1.3.1 Γενικά	5
1.3.2 Στην Ελλάδα	5
1.5 Νομική μορφή του συνεταιρισμού	7
1.6 Η νομοθεσία των συνεταιρισμών	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥΣ	12
2.1 Γενικά.....	13
2.2 Κριτήρια διακρίσεως.....	13
2.3 Αγροτικοί συνεταιρισμοί.....	16
2.3.1 Έννοια και χαρακτηριστικά	16
2.3.2 Σκοπός	17
2.3.3 Ίδρυση.....	17
2.3.4 Επωνυμία – Έδρα.....	18
2.3.5 Μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού.....	19
2.3.6 Συνεταιριστική μερίδα.....	19
2.4 Αστικοί συνεταιρισμοί.....	20
2.4.1 Έννοια και χαρακτηριστικά	20
2.4.2 Σκοπός	21
2.4.3 Ίδρυση.....	21
2.4.4 Μέλη του συνεταιρισμού.....	22
2.4.5 Συνεταιριστικές μερίδες	23
2.5 Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες του κόσμου.....	24
2.5.1 Στην Ελλάδα	24

2.5.2 Σε άλλες χώρες του κόσμου.....	26
2.6 Οι δραστηριότητες των συνεταιρισμών	26
2.6.1 Προμήθεια και διανομή γεωργικών εφοδίων.....	27
2.6.2 Αγροτική πίστη	28
2.6.3 Μεταποίηση αγροτικών προϊόντων.....	28
2.6.4 Εμπορία αγροτικών προϊόντων	29
2.6.5 Εξαγωγές αγροτικών προϊόντων	29
2.6.6 Παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών.....	29
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	31
3.1 Το έργο των συνεταιρισμών	32
3.1.1 Οικονομικό.....	32
3.1.2 Κοινωνικό	34
3.1.3 Πολιτιστικό	35
3.2 Συνεταιριστικές αρχές.....	36
3.3 Δομή του συνεταιριστικού κινήματος.....	39
3.3.1 Πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί (αγροτικοί συνεταιρισμοί).....	40
3.3.2 Δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί (ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών).....	41
3.3.3 Τριτοβάθμιοι συνεταιρισμοί (κεντρικές συνεταιριστικές ενώσεις).....	43
3.3.4 Κοινοπραξίες συνεταιριστικών οργανώσεων	44
3.3.5 Συνεταιριστικές εταιρίες.....	44
3.3.6 Συνεταιριστικοί οργανισμοί.....	45
3.4 Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ).....	46
3.5 Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (ΑΤΕ).....	47
3.6 Η οργάνωση των συνεταιρισμών.....	48
3.6.1 Η Γενική Διεύθυνση.....	49
3.6.2 Το Τμήμα Γεωτεχνικών	50
3.6.3 Η Οικονομική Υπηρεσία	51
3.6.4 Το Τεχνικό Τμήμα.....	52
3.6.5 Το Τμήμα Προμηθειών.....	52
3.6.6 Το Τμήμα Παραγωγής.....	53

3.6.7 Τμήμα MARKETING	54
3.6.8 Το Τμήμα Προσωπικού	54
3.6.9 Η Γραμματεία	55
3.6.10 Ο Νομικός Σύμβουλος.....	55
3.6.11 Πώς πρέπει να είναι οργανωμένη μια συνεταιριστική εταιρία	56
3.7 Οργάνωση και Διοίκηση στο σύγχρονο Ελληνικό Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα (Ν.1541/85)	58
3.7.1 Οργανωτική συγκρότηση και διοίκηση πρωτοβάθμιων Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων	58
3.7.2 Οργανωτική συγκρότηση και διοίκηση δευτεροβάθμιων Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων των Ενώσεων59 Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ)	59
3.7.3 Οργανωτική συγκρότηση και διοίκηση τριτοβάθμιων Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων των Κεντρικών Κλαδικών Συνεταιριστικών Ενώσεων (ΚΚΣΕ)	61
3.8 Οργανωτική συγκρότηση και διοίκηση της ΠΑΣΕΓΕΣ	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ	63
4.1 Γενική Συνέλευση.....	64
4.1.1 Αρμοδιότητες	64
4.1.2 Σύγκληση – Ψηφοφορία	65
4.1.3 Απαρτία.....	66
4.1.4 Απόφαση.....	67
4.2 Διοικητικό Συμβούλιο.....	68
4.2.1 Διοικητικό Συμβούλιο – Συγκρότηση	68
4.2.2 Αρμοδιότητες – Λειτουργία.....	70
4.2.3 Ευθύνη – Αποζημίωση μελών Δ.Σ.....	70
4.3 Εποπτικό Συμβούλιο	71
4.3.1 Συγκρότηση	71
4.3.2 Αρμοδιότητες και λειτουργία.....	71
4.3.3 Σώμα ελεγκτών συνεταιριστικών οργανώσεων.....	72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΕΠΟΠΤΕΙΑ-ΕΛΕΓΧΟΣ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	74
5.1 Κρατική Εποπτεία.....	75
5.2 Έλεγχος	76
5.3 Διαχειριστική Χρήση	78
5.4 Διαχειριστικό Υπόλοιπο- Πλεονάσματα- Κέρδη.....	78
5.5 Τηρούμενα Βιβλία	80
5.5.1 Αγροτικών Συνεταιρισμών	80
5.5.2 Αστικών Συνεταιρισμών.....	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	82
6.1 Σκοπός και κατηγορίες συνεταιριστικής εκπαίδευσης	83
6.2 Ρόλος, μορφές και μέσα, φορείς της συνεταιριστικής εκπαίδευσης.....	84
6.3 Η συνεταιριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα	85
6.4 Έννοια και περιεχόμενο συνεταιριστικής ανάπτυξης.....	86
6.5 Λόγοι συνεταιριστικής ανάπτυξης.....	87
6.6 Στρατηγικές συνεταιριστικές ανάπτυξης	88
Επίλογος.	90
Βιβλιογραφία	91
Συντομογραφίες	93

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Την εποχή που άρχισε να αναπτύσσεται ο ανθρώπινος πολιτισμός και να εμφανίζονται τα πρώτα οργανωμένα κοινωνικά σύνολα, άρχισε να αναπτύσσεται και το πνεύμα της συνεργασίας.

Στην μέχρι σήμερα εξέλιξη του πολιτισμού, η ιδέα της συνεργασίας πήρε διάφορες μορφές με ποιο οργανωμένη τη μορφή του συνεταιρισμού που παρουσιάστηκε κατά τον 18^ο και 19^ο αιώνα, ιδιαίτερα στις χώρες της δυτικής Ευρώπης.

Όμως, παρά τη μακροχρόνια εφαρμογή του θεσμού δεν υπάρχει ένας ορισμός του συνεταιρισμού που να είναι αποδεκτός από όλες τις συνεταιριστικές κινήσεις ή να περιλαμβάνει όλα τα είδη και τα χαρακτηριστικά του. Έτσι έχουν δημιουργηθεί διάφοροι ορισμοί, μερικοί από τους οποίους είναι:

Σύμφωνα με τον Θ. Τζωρτζάκη μεγάλη μορφή του ελληνικού συνεργατισμού, «**Ο συνεταιρισμός**¹ είναι όργανο αυτοβοήθειας ασθενών οικονομικά προσώπων, δημιουργημένος με την ένωση των μικρών κατά μέρος δυνάμεων σε μια μεγάλη ομοειδή δύναμη, που τίθεται στη διάθεση του καθενός για την καλύτερη άσκηση της επαγγελματικής και της οικιακής του οικονομίας».

Ο Νόμος 921 του 1979 για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς αναφέρει: «**Γεωργικός συνεταιρισμός**² είναι ιδιότυπη εταιρία που αποτελείται από πρόσωπα ασχολούμενα κατά κύριο ή δευτερεύον επάγγελμα με τη γεωργία, έχει μεταβλητό κεφάλαιο και αριθμό μελών και αποσκοπεί, με την ισότιμη συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια των συνεταίρων, στην εξυπηρέτηση και προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας τους. Ο γεωργικός συνεταιρισμός αποβλέπει ακόμη στην εξύψωση του κοινωνικού, επαγγελματικού και πολιτιστικού επιπέδου των μελών του, ως γεωργών».

Ο Νόμος 1541 του 1985 αναφέρει: «**Αγροτικός συνεταιρισμός**³ είναι εκούσια ένωση αγροτών, με σκοπό την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη, με την ισότιμη συνεργασία και την αμοιβαία βοήθεια των μελών, μέσα σε μια κοινή επιχείρηση. Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και έχει την εμπορική ιδιότητα».

¹ Παπαγεωργίου Κ.(1985), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, σελ 3

² Ζάχαρη Ε.(1990), Γεωργική και Συνεταιριστική οικονομία, σελ 200

³ Δασκάλου Γ.(1992), Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί, σελ 16

Σύμφωνα με το νόμο 1667 του 1986: «**Αστικός συνεταιρισμός**⁴ είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό. Αποβλέπει στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μελών και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους με τη συνεργασία τους μέσα σε μια κοινή επιχείρηση, χωρίς την ανάπτυξη δραστηριοτήτων αγροτικής οικονομίας. Έχει τη νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα.

Τέλος, στο σχέδιο κανονισμού του Συμβουλίου της ΕΟΚ της 16-11-1991 η **Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρεία (ΕΣΕ)**⁵ ορίζεται ως εταιρεία με τη νομική προσωπικότητα του ιδιωτικού δικαίου, με μεταβλητό αριθμό μελών και κεφαλαίου, που αποβλέπει στην ικανοποίηση των αναγκών των μελών της και στην ανάπτυξη των οικονομικών ή και κοινωνικών δραστηριοτήτων τους, με ευθύνη ίση με το μετοχικό κεφάλαιο ή κάποιο μεγαλύτερο ποσό οριζόμενο από το καταστατικό».

1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ

Τα κυριότερα στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα συνεταιρισμό είναι:

- 1) **Ο συνεταιρισμός είναι οικονομική οργάνωση**, δηλαδή μια επιχειρηματική μονάδα, γιατί πραγματοποιεί διάφορες οικονομικές δραστηριότητες, όπως παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων, προμήθεια και διάθεση καταναλωτικών και βιομηχανικών αγαθών, πιστωτικές και ασφαλιστικές εργασίες, κ.λ.π. Δεν είναι ούτε συνδικαλιστικό σωματείο ούτε κοινωνικό ίδρυμα.
- 2) **Ο συνεταιρισμός είναι ένωση προσώπων και όχι κεφαλαίων**, αφού η δημιουργία και η λειτουργία του στηρίζεται στα πρόσωπα και όχι στα κεφάλαια. Για το λόγο αυτό, το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας είναι περιορισμένο, για να δοθεί η δυνατότητα σε περισσότερα άτομα να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού και έτσι να συγκεντρωθούν τα απαιτούμενα κεφάλαια και όχι να διατεθούν από ένα ή λίγα άτομα.

⁴ Δασκάλου Γ.(1992), Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί, σελ 16

⁵ Δασκάλου Γ.(1992), Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί, σελ 17-18

- 3) **Ο συνεταιρισμός συγκροτείται εθελοντικά**, δηλαδή εφόσον το θέλουν τα άτομα και όχι κάτω από οποιαδήποτε μορφής πίεση ή εξαναγκασμό.
- 4) **Ο συνεταιρισμός είναι μια δημοκρατικά διοικούμενη επιχείρηση** και όχι καμιά αυταρχική οργάνωση, γιατί η Διοίκησή του εκλέγεται και λειτουργεί με βάση τις αρχές της Δημοκρατίας, δηλαδή τους κανόνες της πλειοψηφίας.
- 5) **Οι σκοποί των συνεταιρισμών είναι ταυτόχρονα οικονομικοί, κοινωνικοί και πολιτιστικοί**, παρόλο που είναι οικονομικές οργανώσεις, δηλαδή επιχειρήσεις που επιτελούν μόνο οικονομικές δραστηριότητες.

1.3 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Ο συνεταιρισμός απαρτίζεται από οικονομικά αδύνατα άτομα τα οποία αποβλέπουν στη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής τους θέσης. Ξέρουν ότι σαν μονάδες δεν μπορούν να αποκομίσουν οφέλη ή να αντιμετωπίσουν προβλήματα ενώ σαν μέλη ενός συνεταιρισμού μπορούν να έχουν μεγαλύτερη δύναμη στην διαπραγμάτευση, να διαθέτουν οι ίδιοι τα προϊόντα τους στον καταναλωτή ή να δανειοδοτούνται με ευνοϊκότερους όρους.

Πολλοί συνεταιρισμοί που έχουν κοινά συμφέροντα συσπειρώνονται δημιουργώντας ενώσεις συνεταιρισμών. Έτσι έχουν περισσότερες δυνατότητες να βοηθήσουν τα μέλη τους.

Όμως η συνεργασία όλων αυτών των ατόμων δεν είναι εύκολη υπόθεση. Κάθε άτομο έχει τη δική του προσωπικότητα, τη δική του γνώμη και άποψη. Για να λειτουργήσει σωστά ο συνεταιρισμός πρέπει να παραμερίσουν τον ατομισμό τους και να λειτουργούν δημοκρατικά. Εξάλλου είναι δικαίωμα του καθενός αν θα γίνει ή όχι μέλος ενός συνεταιρισμού.

1.4 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

1.4.1 Γενικά

Οι συνεταιρισμοί, που όπως έχουμε αναφέρει, άρχισαν να εμφανίζονται στις πρώτες ανθρώπινες κοινωνίες, αναπτύχθηκαν σε διάφορα μέρη του κόσμου με πολλά κοινά χαρακτηριστικά. Τέτοια μέρη υπήρξαν η Κίνα, η αρχαία Βαβυλώνα, η αρχαία Ελλάδα και η Ρώμη όπου είχαμε συνεταιρισμούς μεταξύ αγροτών, τεχνιτών, εμπόρων ή θρησκευτικών ομάδων για την επιδίωξη κοινών στόχων.

Μέχρι την Γαλλική Επανάσταση αναπτύχθηκαν οι συντεχνίες ενώ στον αγροτικό χώρο μορφές συνεργασίας αποτέλεσαν τα «μιρ» (αγροτική κοινοκτημοσύνη) και τα «αρτέλ» (εργατικοί σύνδεσμοι) στη Ρωσία, τα «εγίντος» (ομάδες κοινής καλλιέργειας) στο Μεξικό, τα «τσελιγκάτα» (κοινή εκτροφή και διαχείριση ζώων) στην Ελλάδα και πολλές άλλες.

Παρ'όλα αυτά η πρώτη σύγχρονη μορφή συνεταιρισμού ήταν ο συνεταιρισμός της Ροτσντέιλ, μιας μικρής αγγλικής πόλης, που στηρίχτηκε αποκλειστικά στα μέλη της, χωρίς εξωτερική βοήθεια και ξεκίνησε από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα.

1.4.2 Στην Ελλάδα

Στην ελληνική οικονομική ζωή, από τα πολύ παλιά χρόνια, υπήρξαν πάρα πολλές μορφές συνεργασίας, μερικές από τις οποίες είναι:⁶

- 1) Οι συνεργατικές των κτιστών στα «μαστοροχώρια» της Ηπείρου. Δημιουργούσαν συνεργεία και αναλάμβαναν το κτίσιμο κατοικιών στις πόλεις.
- 2) Συνεταιρισμοί κτηνοτρόφων (μιτάτα). Κτηνοτρόφοι που παράγουν πρόβειο και γιδήσιο γάλα χωριστά, συνεταιρίζονται μεταξύ τους, με τους βοσκούς και τους τυροκόμους για την παραγωγή κεφαλοτυριού και ανθότυρου. Στο τέλος μοιράζονταν τα προϊόντα σε μερίδια.

⁶ Παπαγεωργίου Κ.(1985), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, σελ 22

- 3) Σεμπριές κτηνοτρόφων, γνωστές στην Αιτωλοακαρνανία. Ο ιδιοκτήτης ζώων αναθέτει σε βοσκό να φυλάει το κοπάδι επί τρία χρόνια. Τα προϊόντα στο ενδιάμεσο διάστημα μοιράζονται στα δύο ενώ στο τέλος του τρίτου χρόνου καθένας παίρνει από μισό κοπάδι.
- 4) Συνεργατικές χαλιών αναπτύχθηκαν σε ελληνικές κοινότητες της Μικράς Ασίας. Ένα κεφάλαιο συγκεντρωνόταν από εισφορά όλων των μελών της κοινότητας, αγοράζονταν αργαλειοί και κατασκευάζονταν χαλιά με εργασία όλων των κοριτσιών και των απροστάτευτων γυναικών. Τα κέρδη χρησιμοποιούνταν για κοινωφελή έργα και κοινωνικούς σκοπούς καθώς και προς διανομή στο προσωπικό ανάλογα με τις ανάγκες του.
- 5) Συντεχνίες. Πολλές βιοτεχνικές συντεχνίες πήραν τη μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών.
- 6) Θεατρικές επιχειρήσεις. Άρχισαν να οργανώνονται σε συνεταιριστική βάση γύρω στο 1860 όταν η ηθοποιία έγινε αποδοτικό βιοποριστικό επάγγελμα. Αντί οι ηθοποιοί να είναι υπάλληλοι ενός κεφαλαιούχου, δημιούργησαν συνεταιριστική επιχείρηση και διένειμαν τα κέρδη σε προσυμφωνημένα μερίδια.

Μέσα από αυτές και πολλές άλλες μορφές συνεργασίας ξεχωρίζουν οι περιπτώσεις των Αμπελακίων της Θεσσαλίας όπου οι κάτοικοι ήταν ειδικευμένοι στην παραγωγή κόκκινων νημάτων, των συντροφοναυτών των νησιών Ύδρα, Σπέτσες και Ψαρά που κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας ανέπτυξαν μεγάλη ναυτική δύναμη, των τσελγκάτων όπου οι κτηνοτρόφοι ένωναν τα κοπάδια τους σε κοινή διαχείριση και της κοινής αλιείας στη Μαύρη Θάλασσα που οι ιδιοκτήτες των ανοικτών ιχθυοτροφείων, των ψαροκάικων και των διχτύων, συνεταιριζόνταν με τους ψαράδες μοιράζοντας σε μερίδια την αξία των ψαριών. Αυτές ήταν οι παραδοσιακές μορφές (μέχρι το 1900).

Όσον αφορά τους σύγχρονους συνεταιρισμούς η πρώτη γνωστή προσπάθεια δημιουργίας ενός από αυτούς, ήταν απομίμηση του συνεταιρισμού της Ροτσντέιλ. Ήταν ένας καταναλωτικός συνεταιρισμός με τίτλο «Εταιρία εργατικού λαού, η Αυτοβοήθεια» που ιδρύθηκε το 1870 με έδρα την Αθήνα. Άλλες μορφές συνεταιρισμών ήταν η «Ένωση των τιμίων τεχνιτών, δευτέρα εν Αθήναις εταιρία του λαού» που ιδρύθηκε το 1870, η «Ελληνική Στρατιωτική Ένωση» (μορφή καταναλωτικού συνεταιρισμού) που ιδρύθηκε στην Αθήνα το

1890 και το «Σωματείο ο εργάτης» που ιδρύθηκε στην Κύμη το 1897 με σκοπό την παροχή δανείων και βοηθημάτων.

Το 1900 ιδρύθηκε ο πρώτος γεωργικός συνεταιρισμός με επωνυμία «Μετοχικών Γεωργικών Ταμείων Αλληλοβοήθειας» με ιδρυτικά μέλη 48 γεωργούς ενώ ένας σημαντικός αριθμός γεωργικών συνεταιρισμών δημιουργήθηκε μεταξύ 1909 και 1914. Το 1917 άρχισαν να δημιουργούνται Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών ενώ το 1919 ξεκίνησε η προσπάθεια διασυνδέσεως σε πανελλήνιο επίπεδο. Με πρωτοβουλία των ενώσεων της Πελοποννήσου ιδρύθηκε το 1922 η «Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών» η οποία όμως ατόνησε. Εξαιτίας όμως της ανάγκης ενός πανελληνίου οργάνου επανιδρύθηκε το 1935 και αργότερα ονομάστηκε Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών, γνωστή σήμερα ως ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

1.5 ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Ο συνεταιρισμός, σύμφωνα με τους ορισμούς που του έχουν δοθεί, έχει την εμπορική ιδιότητα.

Εταιρίες εμπορικού δικαίου⁷ είναι όσες εταιρίες έχουν σκοπό και πράγματι διενεργούν εμπορικές πράξεις (ουσιαστικό κριτήριο), καθώς και όσες έχουν περιβληθεί έναν από τους τύπους που ο ίδιος ο νόμος χαρακτηρίζει εμπορικό (τυπικό κριτήριο).

Στις εταιρίες με τυπικό κριτήριο ανήκει και ο συνεταιρισμός ο οποίος έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- είναι εμπορική εταιρία με νομική προσωπικότητα, συνεπώς έχει τη δική του περιουσία, επωνυμία, έδρα κτλ.
- το κεφάλαιο του, όπως και ο αριθμός των μελών του είναι μεταβλητά, λόγω της ελευθερίας εισόδου και εξόδου των μελών
- δεν έχει σκοπό το κέρδος αλλά τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής θέσης των μελών του μέσω της αλληλοβοήθειας και της συνεργασίας

⁷ Αλεξόπουλος Κ.(1999), Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ 153

- τα μέλη του συνεταιρισμού έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθος της εισφοράς τους
- η συνεταιριστική μερίδα (=εισφορά κάθε εταίρου) είναι ίση για κάθε εταίρο, κατ'αρχήν αμεταβίβαστη και ακληρονόμητη.

Σύμφωνα με ένα άλλο χαρακτηριστικό του, αυτό που αφορά την περιουσιακή συμβολή, ο συνεταιρισμός ανήκει στις κεφαλαιουχικές εταιρίες όπως προκύπτει από τον ορισμό αυτών.

Κεφαλαιουχικές⁸ είναι οι εταιρίες στις οποίες η επιδίωξη του εταιρικού σκοπού στηρίζεται κυρίως στην περιουσιακή συμβολή των εταίρων (συγκέντρωση κεφαλαίων).

Σαν κεφαλαιουχική λοιπόν εταιρία έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- οι μεταβολές που επέρχονται στα πρόσωπα των εταίρων (θάνατος, πτώχευση, δικαστική συμπαράσταση) δεν επιφέρουν τη λύση της εταιρίας
- η μεταβίβαση της εταιρικής ιδιότητας είναι ελεύθερη
- για τις υποχρεώσεις της εταιρίας ευθύνεται μόνο το νομικό πρόσωπο με την περιουσία του και όχι οι εταίροι με την ατομική τους περιουσία
- η διοίκηση της εταιρίας ασκείται από ειδικά όργανα, τα μέλη των οποίων δεν είναι ανάγκη να έχουν την εταιρική ιδιότητα
- οι εταίροι εκφράζουν τη βούλησή τους μόνο στη συνέλευση, οι αποφάσεις της οποίας λαμβάνονται με πλειοψηφία κεφαλαίου, δηλαδή ανάλογα με το ύψος της εισφοράς τους
- η συμμετοχή των εταίρων στα κέρδη και τις ζημίες εξαρτάται από το ύψος της εισφοράς τους
- δεν επιτρέπεται ως εισφορά η προσωπική εργασία των εταίρων
- οι εταίροι δεν έχουν, ούτε δικαίωμα ούτε υποχρέωση για εταιρική συνεργασία.

Τέλος, ο συνεταιρισμός ανήκει στις εταιρίες με νομική προσωπικότητα.

Εταιρίες με νομική προσωπικότητα⁹ είναι εκείνες που αποτελούν αυτοτελή υποκείμενα δικαίου, ανεξάρτητα από τα πρόσωπα που το αποτελούν.

⁸ Αλεξόπουλος Κ.(1999), Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ 155

⁹ Αλεξόπουλος Κ.(1999), Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ 156

Οι συνέπειες της νομικής προσωπικότητας της εταιρίας είναι οι εξής:

1. Η εταιρία έχει ικανότητα δικαίου, δηλαδή μπορεί να αποκτά δικαιώματα και υποχρεώσεις, καθώς και ικανότητα προς δικαιοπραξία και αδικοπραξία. Ακόμη, έχει ικανότητα να είναι διάδικος και να παρίσταται στο δικαστήριο.
2. Η βούληση της εταιρίας εκφράζεται από τα όργανά της (π.χ. διοικητικό συμβούλιο).
3. Η εταιρία έχει δική της περιουσία, ανεξάρτητη από την περιουσία των μελών της, με την οποία και ευθύνεται για τα δημιουργούμενα χρέη.
4. Η εταιρία έχει δική της εθνικότητα, έδρα (=κατοικία) και επωνυμία (=όνομα).
5. Οι εταίροι δεν είναι συγκύριοι στα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας (π.χ. έπιπλα, μηχανήματα), απλώς έχουν ενοχική απαίτηση να συμμετέχουν στα κέρδη της και στο προϊόν της εκκαθάρισης.

1.6 Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Η ειδική συνεταιριστική νομοθεσία που αφορά την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των συνεταιρισμών στην Ελλάδα αρχίζει το 1915, αν και η συνεταιριστική δράση στη χώρα μας με την σύγχρονη σχεδόν μορφή της εμφανίστηκε πολύ νωρίτερα.

Μέχρι σήμερα στην Ελλάδα έχουν ψηφιστεί έξι συνεταιριστικοί νόμοι. Από αυτούς, ένας αφορά και τα δυο είδη συνεταιρισμών (αγροτικούς και αστικούς), τέσσερις αναφέρονται στους αγροτικούς συνεταιρισμούς και ένας μόνο αφορά τους αστικούς συνεταιρισμούς.

Ο πρώτος συνεταιριστικός νόμος της χώρας μας είναι ο Νόμος 602/1915 " Περί Συνεταιρισμών " και αφορά την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία κάθε είδους συνεταιρισμού, αγροτικού και αστικού.

Ο Νόμος αυτός έχει συνταχθεί κυρίως με βάση τον πρώτο Γερμανικό Συνεταιριστικό Νόμο του 1889, καθώς και τον Αυστριακό Συνεταιριστικό Νόμο (που και αυτός ήταν επηρεασμένος από τον Γερμανικό Νόμο), κάνοντας βέβαια τις απαραίτητες προσαρμογές που απαιτούσε η ελληνική πραγματικότητα.

Ο Νόμος 602/1915 περιείχε 95 άρθρα και θεωρείται ένας προοδευτικός και σοφός νόμος, όχι μόνο για εκείνη την εποχή αλλά και σήμερα. Αν πολλές διατάξεις του δεν

τροποποιούνται αργότερα, αναμφισβήτητα θα συνέβαλαν ουσιαστικά στην ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος της χώρας και μάλιστα προς σωστότερες κατευθύνσεις.

Ο δεύτερος συνεταιριστικός νόμος είναι ο Νόμος 921/1979 `` Περί Γεωργικών Συνεταιρισμών `` και αναφέρεται στην ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία μόνο των γεωργικών συνεταιρισμών.

Ο νόμος αυτός θεσπίστηκε μετά από απαίτηση του αγροτικού κόσμου και των αγροτοσυνεταιριστικών οργανώσεών τους για βελτίωση του Νόμου 602/1915 και προσαρμογή του προς τις νέες συνθήκες της αγροτικής οικονομίας της χώρας μας. Απαρτίζεται από 71 άρθρα.

Ο τρίτος συνεταιριστικός νόμος είναι ο Νόμος 1541/1985 `` για τις Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις `` και αφορά και αυτός την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των αγροτικών συνεταιρισμών, αντικαθιστώντας τον προηγούμενο γεωργοσυνεταιριστικό νόμο 921/79.

Απαρτίζεται από 79 άρθρα αποκλειστικά για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Ο τέταρτος συνεταιριστικός νόμος είναι ο Νόμος 1667/1986 για τους `` Αστικούς Συνεταιρισμούς `` που αναφέρεται στην ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία μόνο των αστικών συνεταιρισμών, δηλαδή των καταναλωτικών, των βιοτεχνικών, των οικοδομικών, των τουριστικών κ.α. συνεταιρισμών.

Είναι ο πρώτος και μοναδικός συνεταιριστικός νόμος που αναφέρεται αποκλειστικά και μόνο στους αστικούς συνεταιρισμούς. Ως τη δημοσίευση του νόμου αυτού (στις 6-12-1986), η σύσταση, η οργάνωση και η λειτουργία των αστικών συνεταιρισμών διέπονταν από το νόμο 602/1915 περί Συνεταιρισμών.

Ο πέμπτος νόμος 2169/1993 για τις `` Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις `` , εφαρμόστηκε μόνο για λίγους μήνες.

Απαρτίζεται από 56 άρθρα, τα οποία αναφέρονται σε όλα τα θέματα των αγροτικών συνεταιρισμών (ίδρυση, σκοπός, νομική μορφή, δραστηριότητες, μέλη, οργάνωση, λειτουργία, κ.α.).

Ο έκτος νόμος 2180/2000 για τις `` Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις `` είναι ο πιο πρόσφατος νόμος και αφορά μόνο τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Είναι προϊόν ευρείας συζήτησης μεταξύ των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων (Υπουργείο Γεωργίας, Πανεπιστήμια, ΠΑΣΕΓΕΣ, κ.α.).

Επαναφέρει αρκετές ρυθμίσεις από το νόμο 602/1915 και λαμβάνει υπόψη τις εμπειρίες του παρελθόντος και τη σύγχρονη πραγματικότητα. Αποτελείται από 42 άρθρα.

Ο Νόμος 1257/1982 `` Για την αποκατάσταση της δημοκρατικής λειτουργίας των Συνεταιριστικών Οργανώσεων `` δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ειδικός συνεταιριστικός νόμος, αλλά ως τροποποιητικός του Νόμου 921/1979, αφού αφορά την τροποποίηση ορισμένων μόνο άρθρων του νόμου αυτού, που αναφέρονται κυρίως στην εκλογική διαδικασία ανάδειξης διοικητικών και εποπτικών συμβουλίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΕΥΤΕΡΟ

**ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥΣ**

2.1 ΓΕΝΙΚΑ¹⁰

Η διάκριση των συνεταιρισμών σε κατηγορίες εξυπηρετεί κυρίως τη συστηματική κατάταξή τους. Δεν αποτελεί στοιχείο διαφοροποίησής τους ως προς την ουσία της συνεργασίας. Άλλωστε, ο ίδιος συνεταιρισμός μπορεί να εντάσσεται σε διαφορετική κατηγορία όταν μεταβάλλονται τα κριτήρια ταξινομήσεως. Όταν π.χ. οι συνεταιρισμοί κατατάσσονται ανάλογα με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους, ένας συνεταιρισμός που ασκεί την αγροτική πίστη θα υπαχθεί στους πιστωτικούς συνεταιρισμούς και, όταν οι ίδιοι συνεταιρισμοί ταξινομηθούν ανάλογα με την επαγγελματική ομάδα στην οποία ανήκουν τα μέλη, ο ίδιος συνεταιρισμός θα υπαχθεί στους γεωργικούς συνεταιρισμούς.

Δεν υπάρχει καθιερωμένος και κοινά αποδεκτός τρόπος ταξινομήσεως των συνεταιρισμών. Οι ταξινομήσεις τους εξαρτώνται από το σκοπό για τον οποίο γίνονται και από την σημασία που έχουν σε κάθε χώρα οι διάφοροι τύποι συνεταιρισμών.

2.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΣ

Μερικές από τις πιο συνηθισμένες ταξινομήσεις των συνεταιρισμών είναι οι ακόλουθες:

α) Ανάλογα με τις ομάδες που εξυπηρετούν.

Οι συνεταιρισμοί διακρίνονται συνήθως σε αγροτικούς (ή γεωργικούς), σε καταναλωτικούς και σε συνεταιρισμούς εργατών.

Οι **αγροτικοί συνεταιρισμοί** αποτελούνται από αγρότες που επιδιώκουν, μέσω του συνεταιρισμού, να εξασφαλίσουν τον εφοδιασμό τους με τα αναγκαία είδη υπό καλύτερους όρους, να μεταποιήσουν και να διαθέσουν τα προϊόντα τους σε καλύτερες τιμές, να εξασφαλίσουν κεφάλαια με καλύτερους όρους για δάνεια στα μέλη τους ή και να συνδυάσουν όλους αυτούς τους σκοπούς και να παράγουν ακόμη από κοινού, για να εξασφαλίσουν το σύνολο των πλεονεκτημάτων.

¹⁰ Παπαγεωργίου Κ.(1985), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, σελ 83

Οι **καταναλωτικοί συνεταιρισμοί** αποτελούν συσπειρώσεις των καταναλωτών, οι οποίες επιδιώκουν να εφοδιάζουν τα μέλη τους και το ευρύτερο κοινό με καταναλωτικά αγαθά σε καλή ποιότητα και χαμηλές τιμές ή να τους προσφέρουν υπηρεσίες (υγείας, ασφαλίσεως, αναψυχής κλπ.) με καλύτερους όρους.

Οι **συνεταιρισμοί εργατών**, που σε μερικές χώρες είναι πολύ διαδεδομένοι, αποτελούν οργανώσεις που μπορούν να αναλαμβάνουν την παραγωγή βιομηχανικών ή βιοτεχνικών προϊόντων ή την προσφορά υπηρεσιών.

Μια παραλλαγή αυτής της διακρίσεως των συνεταιρισμών αποτελεί η ταξινόμηση που έχει επικρατήσει να γίνεται στην Ελλάδα, σύμφωνα με την οποία οι συνεταιρισμοί διακρίνονται σε δυο μεγάλες ομάδες, τους **αγροτικούς** και τους **αστικούς συνεταιρισμούς**. Στην περίπτωση αυτή, στους αστικούς υπάγονται όλοι οι μη αγροτικοί συνεταιρισμοί.

β) Ανάλογα με το χώρο δραστηριοποίησης.

Οι συνεταιρισμοί διακρίνονται σε τοπικούς, περιφερειακούς, εθνικούς και διεθνείς. Οι **τοπικοί συνεταιρισμοί** αναπτύσσουν δραστηριότητα σε μια μικρή περιοχή, π.χ. μιας κοινότητας ή ενός αριθμού γειτονικών κοινοτήτων. Οι **περιφερειακοί συνεταιρισμοί** καλύπτουν το χώρο πολλών τοπικών συνεταιρισμών, δηλαδή μιας ευρείας περιφέρειας. Οι **εθνικοί συνεταιρισμοί**, καλύπτουν το σύνολο της χώρας και οι **διεθνείς** το χώρο δύο ή περισσότερων χωρών και συνήθως εξειδικεύεται η αποστολή τους (π.χ. τραπεζικές εργασίες, προμηθευτικές ή εμπορικές εργασίες κλπ.).

Στην Ελλάδα, στις περισσότερες περιπτώσεις, η διάκριση των συνεταιρισμών ως προς το εύρος του χώρου δραστηριοποίησής τους αντιστοιχεί και προς τη διάκρισή τους σε βαθμίδες. Έτσι, οι τοπικοί συνεταιρισμοί είναι **πρωτοβάθμιοι** (έχουν ως μέλη τους φυσικά πρόσωπα), οι περιφερειακοί είναι **δευτεροβάθμιοι** και ονομάζονται ενώσεις συνεταιρισμών (έχουν δηλαδή μέλη πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς) και οι εθνικού επιπέδου συνεταιρισμοί, που ονομάζονται κεντρικές ενώσεις συνεταιρισμών, είναι **τρίτου βαθμού** (έχουν δηλαδή ως μέλη τις ενώσεις συνεταιρισμών).

γ) Ανάλογα με το κύριο αντικείμενό τους.

Ως προς το κύριο αντικείμενο δραστηριότητάς τους, οι συνεταιρισμοί διακρίνονται σε συνεταιρισμούς παραγωγής, προμήθειας, εμπορίας και προσφοράς υπηρεσιών. Οι **συνεταιρισμοί παραγωγής** έχουν ως κύριο έργο την από κοινού παραγωγή προϊόντων, οι **συνεταιρισμοί προμήθειας** (ή προμηθευτικοί) τον από κοινού εφοδιασμό των μελών τους με τα αναγκαία παραγωγικά μέσα, οι **συνεταιρισμοί εμπορίας** την από κοινού διάθεση των

προϊόντων των μελών και οι **συνεταιρισμοί προσφοράς υπηρεσιών** τη διευκόλυνση των μελών τους στην παραγωγική τους προσπάθεια (δάνεια, ασφαλίσεις, μεταφορές κλπ.). Σύνθεση αυτών των κατηγοριών αποτελούν οι **συνεταιρισμοί πολλαπλού σκοπού** που περιλαμβάνουν περισσότερα από ένα ή και το σύνολο των παραπάνω αντικειμένων.

δ) Ανάλογα με τη νομική μορφή.

Η νομική μορφή αναφέρεται στο είδος της νομοθεσίας που αφορά τους συνεταιρισμούς. Σε ορισμένες χώρες υπάρχει δυνατότητα επιλογής μεταξύ νομικών κανόνων που ισχύουν για τους συνεταιρισμούς, οι οποίοι συνδέονται με διαφορετικούς συνδυασμούς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Για παράδειγμα, για να μπορούν οι συνεταιρισμοί να απολαμβάνουν ορισμένα πλεονεκτήματα (όπως π.χ. ειδικά αναπτυξιακά κίνητρα), πρέπει να υπόκεινται σε μερικούς πρόσθετους περιορισμούς (όπως π.χ. στη δέσμευση των μελών να παραμείνουν στο συνεταιρισμό για ορισμένο χρόνο). Έχουν όμως δυνατότητα οι συνεταιρισμοί να μην επιλέξουν αυτόν το συνδυασμό.

Ταξινόμηση ως προς τη νομική μορφή είναι επίσης δυνατή όταν υπάρχει χωριστή νομοθεσία για τις διάφορες κατηγορίες των συνεταιρισμών (π.χ. αγροτικών, αστικών, οικοδομικών κλπ.) με διαφορές σε σημαντικές διατάξεις τους.

ε) Ανάλογα με τον τρόπο ιδρύσεως.

Ο συνεταιρισμός αποτελεί οργάνωση που ιδρύεται με απόφαση των μελών και στηρίζεται στην ελεύθερη βούλησή τους. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που συνιστώνται συνεταιρισμοί με ειδικούς νόμους. Οι πρώτοι χαρακτηρίζονται ως **ελεύθεροι**, ενώ οι δεύτεροι ως **αναγκαστικοί συνεταιρισμοί**. Οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί μπορούν να διαβαθμιστούν ανάλογα με τις συνθήκες συστάσεώς τους σε:

- Απόλυτα αναγκαστικούς, όταν η γνώμη των ενδιαφερομένων ατόμων δεν λαμβάνεται υπόψη.
- Σχετικά αναγκαστικούς, όταν στην απόφαση της πλειοψηφίας για ίδρυση συνεταιρισμού οφείλει να υποταχθεί η μειοψηφία και να συμμετάσχει υποχρεωτικά, και
- σε παρέχοντες δικαιώματα στους συμμετέχοντες, οπότε όσοι δεν εγγράφονται ως μέλη δεν έχουν δικαίωμα να απολαύσουν ορισμένες παροχές.

Στην Ελλάδα, κατά το παρελθόν, ιδρύθηκαν με νόμους ορισμένοι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί, για να προστατευθούν τα προϊόντα ορισμένων περιοχών (π.χ. η μαστίχα της Χίου, τα κρασιά της Σάμου κλπ.).

2.3 ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

2.3.1 Έννοια και χαρακτηριστικά

*Αγροτικός συνεταιρισμός*¹¹ είναι εκούσια ένωση αγροτών, η οποία επιδιώκει την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη, μέσα από μια κοινή επιχείρηση με ισότιμη συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια των μελών της.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του αγροτικού συνεταιρισμού είναι τα εξής:

- Έχει νομική προσωπικότητα και, συνεπώς, δική του περιουσία, έδρα, επωνυμία, κλπ.
- Έχει εμπορική ιδιότητα, την οποία αποκτά με το τυπικό κριτήριο.
- Μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού μπορεί να γίνουν πρόσωπα που είναι κάτοχοι ή μισθωτές εκμεταλλεύσεων σε οποιοδήποτε κλάδο της αγροτικής οικονομίας.
- Κάθε συνεταίρος υποχρεούται να έχει μια τουλάχιστον συνεταιρική μερίδα. Η συνεταιρική μερίδα είναι αδιαίρετη, αμεταβίβαστη και ίση για όλους τους συνεταίρους.
- Για τις υποχρεώσεις του συνεταιρισμού προς τρίτους τα μέλη ευθύνονται περιορισμένα στο εξαπλάσιο του ύψους της συνεταιρικής μερίδας, εκτός αν το καταστατικό θεσπίζει υψηλότερο όριο.

¹¹ Αλεξόπουλος Κ.(1999), Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ 198

2.3.2 Σκοπός

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, και γενικότερα οι Αγροτικές Συνεταιριστικές οργανώσεις, έχουν σκοπό την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων, την παραγωγή και προμήθεια γεωργικών εφοδίων, καθώς και την κατασκευή και προμήθεια των μέσων αγροτικής παραγωγής και βιοτικής ανάγκης.

Ενδεικτικά, οι δραστηριότητες των αγροτικών συνεταιρισμών είναι οι εξής:

- Η συλλογική καλλιέργεια και εκμετάλλευση γεωργικών εκτάσεων.
- Η ίδρυση και λειτουργία κοινών κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.
- Η κατασκευή, συντήρηση, αγορά ή ενοικίαση αγροτικών μηχανημάτων και εργαλείων για εξυπηρέτηση των συνεταίρων και της οργάνωσης.
- Η ίδρυση και λειτουργία μονάδων για τη συσκευασία, επεξεργασία, μεταποίηση και γενικά την αξιοποίηση της αγροτικής παραγωγής.
- Η διακίνηση και εμπορία των προϊόντων της αγροτικής παραγωγής των μελών τους και τρίτων.
- Η άσκηση της αγροτικής πίστης, κλπ.

2.3.3 Ίδρυση

Για να ιδρυθεί ένας αγροτικός συνεταιρισμός απαιτείται, ορισμένος αριθμός ιδρυτικών μελών, σύνταξη και υπογραφή καταστατικού και καταχώρηση του καταστατικού στο "Μητρώο Συνεταιρισμών" του Ειρηνοδικείου. Ειδικότερα:

(α) Ιδρυτικά μέλη: Τα ιδρυτικά μέλη πρέπει να είναι τουλάχιστον είκοσι (20) και να συγκεντρώνουν ορισμένες προϋποθέσεις.

(β) Σύνταξη και υπογραφή καταστατικού: Το καταστατικό υπογράφεται από τα ιδρυτικά μέλη και πρέπει να περιέχει:

- Το ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο ή επωνυμία και κατοικία των ιδρυτικών μελών.

- Την επωνυμία, έδρα και περιφέρεια του συνεταιρισμού.
- Το σκοπό και το αντικείμενο των δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού.
- Τους όρους εγγραφής, αποχώρησης και διαγραφής των μελών, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.
- Περί της συνεταιρικής μερίδας και της ευθύνης των εταίρων.
- Τις προϋποθέσεις σύγκλησης και λήψης αποφάσεων από τη Γ.Σ., το Δ.Σ. και το Ε.Σ.
- Τις αρμοδιότητες της Γ.Σ., του Δ.Σ. και του Ε.Σ.
- Τα ποσοστά επί των πλεονασμάτων χρήσης για δημιουργία αποθεματικών.
- Τον ορισμό προσωρινού Δ.Σ. για την τήρηση των νομίμων διαδικασιών για έγκριση του καταστατικού και τη σύγκληση της πρώτης Γ.Σ. για ανάδειξη των οργάνων διοίκησης του Αγροτικού Συνεταιρισμού.

(γ) Καταχώρηση στο “ Μητρώο Συνεταιρισμών ” του Ειρηνοδικείου. Το καταστατικό πρέπει να καταχωρηθεί στο “ Μητρώο Συνεταιρισμών ” που τηρείται στο Ειρηνοδικείο της περιφέρειας που εδρεύει ο συνεταιρισμός. Από την καταχώρηση, ο συνεταιρισμός αποκτά νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα.

2.3.4 Επωνυμία – Έδρα

Η επωνυμία του αγροτικού συνεταιρισμού εκφράζει το σκοπό ή τα αντικείμενα δραστηριότητας του συνεταιρισμού και περιλαμβάνει υποχρεωτικά την ιδιότητα αυτού ως Αγροτικού και το όνομα του Δήμου ή της Κοινότητας όπου βρίσκεται η έδρα του.

Έδρα του αγροτικού συνεταιρισμού είναι ο δήμος ή η κοινότητα, όπου είναι εγκατεστημένη η διοίκησή του.

Δεν επιτρέπεται η ίδρυση δεύτερου αγροτικού συνεταιρισμού μέσα στα όρια ενός δήμου ή κοινότητας, εκτός αν πρόκειται για αγροτικούς συνεταιρισμούς ειδικού σκοπού (π.χ. δασικοί, μελισσοκομικοί, ανθοκομικοί, κλπ.).

2.3.5 Μέλη του αγροτικού συνεταιρισμού

Μέλη Αγροτικού Συνεταιρισμού μπορεί να γίνουν *ενήλικα φυσικά πρόσωπα*, που είναι κάτοχοι ή μισθωτές εκμεταλλεύσεων σε οποιοδήποτε κλάδο της αγροτικής οικονομίας, στις οποίες απασχολούνται κατά κύριο λόγο, και ο κλάδος αυτός να προβλέπεται από τον καταστατικό σκοπό του Συνεταιρισμού. Επίσης, μπορεί να γίνουν μέλη εκκλησιαστικά ή κοινωφελή ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις. Για την ίδια αγροτική εκμετάλλευση γίνονται δεκτοί στο Συνεταιρισμό, ο αρχηγός της εκμετάλλευσης και τυχόν ενήλικα τέκνα του, με τα οποία την εκμεταλλεύεται από κοινού.

Μέλος Αγροτικού Συνεταιρισμού δεν μπορεί να είναι μέλος και σε άλλον Αγροτικό Συνεταιρισμό του ίδιου σκοπού και στην ίδια περιφέρεια.

Δεν μπορεί να γίνει μέλος Αγροτικού Συνεταιρισμού όποιος:

- Ασκει δραστηριότητες ανταγωνιστικές με εκείνες του συνεταιρισμού.
- Βλάπτει τα συμφέροντα του Συνεταιρισμού με οποιονδήποτε τρόπο.
- Τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση.
- Έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή εκ δόλου πλημμέλημα, σε βάρος της περιουσίας Αγροτικής Συνεταιριστικής Οργάνωσης ή του Δημοσίου.

2.3.6 Συνεταιριστική μερίδα

Συνεταιριστική μερίδα είναι το χρηματικό ποσό με το οποίο κάθε μέλος συμμετέχει στα κεφάλαια του Συνεταιρισμού και εκφράζει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμμετοχή. Κάθε συνεταίρος υποχρεούται να έχει μια τουλάχιστον συνεταιριστική μερίδα.

Το καταστατικό προβλέπει το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας, τις χρονικές δόσεις καταβολής της και τον αριθμό των μερίδων των συνεταίρων. Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας δεν μπορεί να είναι μικρότερο των πενήντα χιλιάδων (50.000) δραχμών (των 147 EURO σήμερα) και ο χρόνος καταβολής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος των τριών (3) ετών.

Η συνεταιριστική μερίδα είναι αδιαίρετη, αμεταβίβαστη και ίση για όλους τους συνεταίρους.

Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει τη δυνατότητα απόκτησης περισσότερων της μια συνεταιριστικών μερίδων εκ μέρους των μελών και τις από αυτές απορρέουσες υποχρεώσεις και δικαιώματα.

2.4 ΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

2.4.1 Έννοια και χαρακτηριστικά

*Αστικός συνεταιρισμός*¹² είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία αποβλέπει στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του, καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά, μέσα σε μια κοινή επιχείρηση.

Ο Αστικός συνεταιρισμός δεν επιτρέπεται να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, διότι αυτές αποτελούν αντικείμενο δραστηριότητας των αγροτικών συνεταιρισμών.

Τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Αστικού συνεταιρισμού είναι τα εξής:

1. Έχει νομική προσωπικότητα και συνεπώς και δική του περιουσία, έδρα, επωνυμία, κλπ.
2. Έχει εμπορική ιδιότητα, την οποία αποκτά με το τυπικό κριτήριο (δηλ. απευθείας από το νόμο).
3. Ο συνεταίρος ευθύνεται εις ολόκληρον για τα χρέη του συνεταιρισμού έναντι των τρίτων, είτε απεριόριστα (Συν. Α.Ε.) είτε ως ένα ορισμένο χρηματικό ποσό που ορίζεται από το καταστατικό (Συν. Π.Ε.).
4. Τα μέλη του έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις, ανεξάρτητα από διαφορές εισφοράς.

¹² Αλεξόπουλος Κ.(1999), Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ 190

5. Κάθε συνεταίρος εγγράφεται για μια υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα, η οποία δεν μεταβιβάζεται παρά μόνο σε συνεταίρο, ούτε κληρονομείται, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά.

2.4.2 Σκοπός

Οι Αστικοί συνεταιρισμοί είναι κυρίως: παραγωγικοί, καταναλωτικοί, πιστωτικοί, προμηθευτικοί, μεταφορικοί και τουριστικοί.

Στις δραστηριότητες των συνεταιρισμών περιλαμβάνονται ιδίως:

- (α) Η κοινή οργάνωση της παραγωγής.
- (β) Η προμήθεια αγαθών για την κάλυψη επαγγελματικών, βιοτικών και άλλων αναγκών των μελών τους.
- (γ) Η παροχή στα μέλη τεχνικής ή οργανωτικής βοήθειας για την αύξηση ή βελτίωση της παραγωγής τους.
- (δ) Η μεταποίηση ή διάθεση προϊόντων των μελών τους.
- (ε) Η επαγγελματική, συνεταιριστική και πολιτιστική εκπαίδευση.
- (στ) Η ικανοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών.

2.4.3 Ίδρυση

Για να ιδρυθεί ένας αστικός συνεταιρισμός απαιτείται ορισμένος αριθμός ιδρυτικών μελών, σύνταξη και υπογραφή καταστατικού και καταχώρηση του καταστατικού στο “Μητρώο Συνεταιρισμών” του Ειρηνοδικείου. Ειδικότερα:

- (α) Ιδρυτικά μέλη: Τα ιδρυτικά μέλη πρέπει να είναι τουλάχιστον δεκαπέντε (15) και, αν ο συνεταιρισμός είναι καταναλωτικός, τουλάχιστον εκατό (100).
- (β) Σύνταξη και υπογραφή καταστατικού: Το καταστατικό υπογράφεται από τα

ιδρυτικά μέλη και πρέπει να περιέχει:

- Την επωνυμία, την έδρα και το σκοπό του συνεταιρισμού. Ως έδρα του συνεταιρισμού ορίζεται δήμος ή κοινότητα, ενώ η επωνυμία του σχηματίζεται από το σκοπό του, το είδος του συνεταιρισμού και την έκταση της ευθύνης των συνεταίρων, χωρίς να περιλαμβάνονται ονόματα συνεταίρων ή τρίτων.
- Το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία και τη διεύθυνση των ιδρυτικών μελών.
- Τους όρους εισόδου και εξόδου των μελών.
- Την έκταση της ευθύνης των συνεταίρων.
- Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας.
- Τον ορισμό προσωρινής διοικητικής επιτροπής που θα μεριμνήσει για την έγκριση του συνεταιρισμού και τη σύγκληση της πρώτης γενικής συνέλευσης για ανάδειξη των οργάνων διοίκησης του συνεταιρισμού.

(γ) Καταχώρηση στο “Μητρώο Συνεταιρισμών” του Ειρηνοδικείου. Το

καταστατικό πρέπει ακολούθως να καταχωρηθεί στο “Μητρώο Συνεταιρισμών” που τηρείται στο Ειρηνοδικείο της περιφέρειας που εδρεύει ο συνεταιρισμός. Από την καταχώρηση αυτή ο συνεταιρισμός αποκτά νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα.

2.4.4 Μέλη του συνεταιρισμού

Μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν ενήλικοι, εφόσον δεν είναι υπό δικαστική συμπαράσταση και συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του καταστατικού.

Επίσης, μέλη μπορούν να γίνουν δήμοι, κοινότητες ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, αν το προβλέπει το καταστατικό.

Δεν μπορεί να γίνει μέλος του συνεταιρισμού όποιος μετέχει σε άλλο συνεταιρισμό, που έχει την ίδια έδρα και τον ίδιο σκοπό.

Για να γίνει κάποιος μέλος του συνεταιρισμού μετά την ίδρυσή του απαιτείται να υποβάλει, σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού, γραπτή αίτηση προς το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει για την αποδοχή της στην πρώτη του συνεδρίαση.

Η εγγραφή των νέων μελών εγκρίνεται από την επόμενη γενική συνέλευση. Όμως, η ιδιότητα του μέλους αποκτάται από την απόφαση αποδοχής της αίτησης από το διοικητικό συμβούλιο.

Ο συνεταίρος μπορεί να *αποχωρήσει* από το συνεταιρισμό με γραπτή δήλωσή του που υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο τρεις μήνες τουλάχιστον πριν από το τέλος της οικονομικής χρήσης. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ελάχιστο χρόνο παραμονής του συνεταίρου στο συνεταιρισμό, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3) χρόνια.

Ο συνεταίρος μπορεί να *αποκλειστεί* στις περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό ή αν, από παράβαση των υποχρεώσεών του, βλάπτονται τα συμφέροντα του συνεταιρισμού.

Στο συνεταίρο που αποχωρεί ή αποκλείεται από το συνεταιρισμό αποδίδεται η συνεταιριστική μερίδα που εισέφερε, το αργότερο τρεις μήνες από την έγκριση του ισολογισμού της χρήσης, μέσα στην οποία έγινε η αποχώρηση ή ο αποκλεισμός.

2.4.5 Συνεταιριστικές μερίδες

Όταν ένα πρόσωπο αποκτήσει την ιδιότητα του μέλους του συνεταιρισμού (συνεταιριστική ιδιότητα), προκύπτει η υποχρέωση καταβολής χρηματικής εισφοράς. Το ποσό που πρέπει να εισφέρει κάθε συνεταίρος καθορίζεται ελεύθερα από το καταστατικό και ονομάζεται συνεταιριστική μερίδα. Το σύνολο των συνεταιριστικών μερίδων συγκροτεί το κεφάλαιο του συνεταιρισμού.

Κάθε συνεταίρος εγγράφεται για μια υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το καταστατικό, η εισφορά της συνεταιριστικής μερίδας γίνεται μέσα σε ένα μήνα από την καταχώρηση του συνεταιρισμού ή από την εγγραφή του συνεταίρου.

Η συνεταιριστική μερίδα είναι αδιαίρετη και ίση για όλους τους συνεταίρους.

Το καταστατικό μπορεί να επιτρέπει την απόκτηση από κάθε συνεταίρο έως πέντε προαιρετικών μερίδων εκτός από την υποχρεωτική μερίδα. Για τους καταναλωτικούς

συνεταιρισμούς, το καταστατικό μπορεί να επιτρέπει την απόκτηση από κάθε συνεταίρο μέχρι εκατό προαιρετικών μερίδων και μπορεί να ορίζει χωρίς περιορισμό τον αριθμό προαιρετικών μερίδων που μπορούν να αποκτήσουν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Η αξία κάθε προαιρετικής μερίδας είναι ίση με την αξία της υποχρεωτικής.

Η συνεταιριστική μερίδα μεταβιβάζεται μόνο σε συνεταίρο. Η μεταβίβαση σε τρίτο γίνεται μόνο ύστερα από συναίνεση του διοικητικού συμβουλίου.

Η συνεταιριστική μερίδα δεν κληρονομείται ούτε κληροδοτείται, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Σε περίπτωση που οι κληρονόμοι δεν αποκτούν την ιδιότητα του συνεταίρου, τους αποδίδεται η συνεταιριστική μερίδα που είχε εισφέρει ο κληρονομούμενος υπολογιζόμενης της αξίας της σε πραγματικούς όρους.

2.5 ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

2.5.1 Στην Ελλάδα

Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα χωρίζεται σε δύο περιόδους, στην συνεταιριστική κίνηση μέχρι το 1914 και στην συνεταιριστική κίνηση μετά το 1914.

α) Η Συνεταιριστική κίνηση μέχρι το 1914

Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα της Ελλάδας, με τη σύγχρονη μορφή του, θεωρείται ότι αρχίζει το 1900, με την ίδρυση του αγροτικού συνεταιρισμού του Αλμυρού, που ονομαζόταν «Μετοχικός Γεωργικός Σύλλογος Αλμυρού». Πριν από αυτόν έγιναν και άλλες προσπάθειες χωρίς τόσο μεγάλη επιτυχία.

Πιο νωρίς, το 1780, ιδρύθηκε ο συνεταιρισμός Αμπελακίων Θεσσαλίας, που από πολλούς ονομάστηκε «Κοινή Συντροφιά Αμπελακίων» και που για ορισμένους συγγραφείς θεωρείται ο πρώτος συνεταιρισμός στον κόσμο, γιατί οι αρχές του πλησιάζουν σημαντικά τις σύγχρονες αρχές του συνεργατισμού.

Μέλη του ήταν 6000 άνδρες, γυναίκες και παιδιά, που ήταν αγρότες, τεχνίτες, εργάτες και έμποροι. Οι αγρότες προσέφεραν τα χωράφια τους για να καλλιεργηθούν βαμβάκι και ερυθρόδανο (ριζάρι), που το χρησιμοποιούσαν για βαφή των βαμβακερών νημάτων. Οι κεφαλαιούχοι έβαζαν τα χρήματα και οι υπόλοιποι την εργασία τους στο κλωστήριο και στο βαφείο.

Πάντως, την περίοδο αυτή το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα ήταν περιορισμένο, γιατί δεν υπήρχε νομοθεσία που να βοηθά την ίδρυση των συνεταιρισμών και το μορφωτικό επίπεδο πολλών αγροτών ήταν πολύ χαμηλό. Ακόμα, οι έμποροι αγροτικών προϊόντων, που ήταν λίγοι αλλά ισχυροί, αντιδρούσαν στην ίδρυση των συνεταιρισμών γιατί έθιγε τα συμφέροντά τους.

β) Η Συνεταιριστική κίνηση μετά το 1914

Ο πρώτος Ελληνικός συνεταιριστικός νόμος που αφορά την ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των συνεταιρισμών (δηλαδή ο νόμος 602) ψηφίστηκε το 1914.

Μετά την ψήφισή του άρχισε ένας έντονος ρυθμός ανάπτυξης των συνεταιρισμών στη χώρα μας. Το 1922 φθάνουν τους 1.815 που σημαίνει ότι ο ετήσιος ρυθμός δημιουργίας τους ξεπερνά τους 200.

Μετά την μεταρρύθμιση του 1923 ο ρυθμός δημιουργίας των αγροτικών συνεταιρισμών έγινε ταχύτερος, με ρεκόρ το 1925 όπου ιδρύθηκαν 1.433 συνεταιρισμοί.

Το καταναλωτικό συνεταιριστικό κίνημα της Ελλάδας δεν έχει μεγάλη ιστορία. Αρχίζει το 1962, με την ίδρυση του πρώτου καταναλωτικού συνεταιρισμού με την ονομασία «Ο ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ –KONSUM» και έδρα τη Θεσσαλονίκη.

Μετά από τρία χρόνια, το 1965, ιδρύθηκε ο δεύτερος καταναλωτικός συνεταιρισμός «ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ-KONSUM» αυτή τη φορά στην Αθήνα.

Στη δεκαετία του εβδομήντα είχαμε την δημιουργία δυο ακόμα συνεταιρισμών, στα Άσπρα Σπίτια και στην Καβάλα, ενώ στη δεκαετία του ογδόντα παρατηρείται η μεγαλύτερη ανάπτυξη του καταναλωτικού συνεταιριστικού κινήματος.

2.5.2 Σε άλλες χώρες του κόσμου

Οι συνεταιρισμοί είναι παγκόσμιο φαινόμενο και μπορούν όχι μόνο να συμβάλλουν στην ευημερία των μελών τους αλλά και να παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Για το λόγο αυτό έχουν αναπτυχθεί σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου, σε άλλες περισσότερο και σε άλλες λιγότερο, ανεξάρτητα από το οικονομικοκοινωνικό σύστημα με το οποίο λειτουργούν.

Αξιόλογα παραδείγματα συνεταιρισμών στην Ευρώπη υπάρχουν σε χώρες όπως η Δανία, η Ολλανδία, η Γαλλία, η Μ. Βρετανία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο.

Στην Αμερική πολλοί αγροτικοί συνεταιρισμοί αναπτύχθηκαν στις ΗΠΑ και το Καναδά, ενώ στην Ασία υπάρχουν συνεταιρισμοί στο Ισραήλ, την Ιαπωνία και την Ινδία.

2.6 ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Οι συνεταιρισμοί, σαν οικονομικές μονάδες που είναι, πραγματοποιούν διάφορες οικονομικές δραστηριότητες για να ωφελήσουν τα μέλη τους.

Οι κυριότερες οικονομικές δραστηριότητες είναι:

1. Η προμήθεια και διανομή γεωργικών εφοδίων
2. Η αγροτική πίστη
3. Η μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων
4. Η εμπορία των αγροτικών προϊόντων
5. Οι εξαγωγές των αγροτικών προϊόντων
6. Η παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών, κ.α.

Το είδος και το μέγεθος των οικονομικών δραστηριοτήτων σχετίζονται άμεσα με το είδος και το μέγεθος των συνεταιρισμών. Έτσι, αν ένας αγροτικός συνεταιρισμός είναι

εμπορικός, τότε το οικονομικό έργο που προσφέρει είναι η συγκέντρωση των προϊόντων των παραγωγών-μελών του, η τυποποίηση, η συσκευασία, η διακίνηση και η πώληση των αγροτικών προϊόντων, κλπ. Ο όγκος του έργου αυτού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το μέγεθος του συνεταιρισμού, δηλαδή το μέγεθος των εγκαταστάσεων, τον αριθμό των εργαζομένων και τον αριθμό των μελών του.

2.6.1 Προμήθεια και διανομή γεωργικών εφοδίων

Η προμήθεια των γεωργικών εφοδίων (όπως λιπάσματα, φυτοφάρμακα, σπόροι, ζωοτροφές, κ.α.) από τις βιομηχανίες, τους εισαγωγείς και τους χονδρεμπόρους που παράγουν, εισάγουν και διακινούν χονδρικά αυτά τα εφόδια και η διανομή τους στους παραγωγούς είναι ένα σπουδαίο οικονομικό έργο των συνεταιρισμών γιατί συμβάλλει στην αύξηση και βελτίωση της αγροτικής παραγωγής και συνεπώς στην αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών.

Η διανομή των λιπασμάτων στους γεωργούς γίνεται από τους συνεταιρισμούς και τις Ενώσεις τους.

Η διανομή των σπόρων στους γεωργούς γίνεται από τις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις, αλλά τον αποκλειστικό έλεγχο των παραγόμενων και εισαγόμενων σπόρων στη Χώρα μας, και συνεπώς την αποκλειστική κεντρική διάθεσή τους, έχει το Υπουργείο Γεωργίας.

Επίσης μεγάλες ποσότητες γεωργικών εφοδίων προωθούνται απευθείας στους παραγωγούς από τα επιλεγμένα κέντρα ή από τα εργοστάσια παραγωγής, χωρίς τη μεσολάβηση των αποθηκευτικών κέντρων.

Η διανομή των ζωοτροφών στους παραγωγούς γίνεται από τις γεωργοσυνεταιριστικές οργανώσεις, αλλά τη γενική αρμοδιότητα για τη διαχείριση τόσο των παραγόμενων στη Χώρα μας όσο και των εισαγόμενων ζωοτροφών έχει το Υπουργείο Εμπορίου.

Από το 1978 η ΚΥΔΕΠ (Κοινοπραξία Διαχείρισης Γεωργικών Προϊόντων) ανέλαβε τον κυριότερο ρόλο στη διαχείριση των σπόρων και των ζωοτροφών στη Χώρα μας. Από 1-1-

1981 το κράτος αποσύρθηκε εντελώς από τη διαχείριση των ζωοτροφών και των σπόρων και η ΚΥΔΕΠ έγινε ο κύριος διαχειριστής τους.

Για τη διανομή των λιπασμάτων ιδρύθηκε η ΣΥΝΕΛ (Συνεταιριστική Εταιρία Λιπασμάτων), που είναι κεντρικός συνεταιριστικός φορέας για τη διαχείριση και διάθεση των λιπασμάτων στη Χώρα μας.

Σήμερα τα γεωργικά εφόδια διοχετεύονται στους αγρότες με ένα δίκτυο 948 αποθηκευτικών κέντρων, που λειτουργούν σε όλη τη χώρα και τη διαχείριση των οποίων έχουν αναλάβει 114 ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών.

2.6.2 Αγροτική πίστη

Ο κυριότερος γεωργοπιστωτικός φορέας στη χώρα μας είναι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας. Όμως, την τελική αγροτική πίστη, δηλαδή τη διανομή των δανείων στους ίδιους τους γεωργούς, την ασκούν βασικά οι γεωργοσυνεταιριστικές οργανώσεις με τη διαδικασία της αναχορήγησης των δανείων. Αυτό συμβαίνει γιατί έτσι εξυπηρετούνται καλύτερα οι γεωργοί, αφού σε κάθε χωριό υπάρχουν ένας ή περισσότεροι συνεταιρισμοί.

Οι γεωργοσυνεταιριστικές οργανώσεις ασκούν την αγροτική πίστη από το 1952 στο μεγαλύτερο ποσοστό με κεφάλαια της ΑΤΕ και σε πολύ μικρό ποσοστό με δικά τους κεφάλαια.

Οι πιστωτικές εργασίες των οργανώσεων αυτών είναι μια από τις βασικές δραστηριότητές τους και μια από τις κύριες πηγές των εσόδων τους.

2.6.3 Μεταποίηση αγροτικών προϊόντων

Λόγω της μεγάλης σπουδαιότητας που έχει η μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων για τα εισοδήματα των παραγωγών, οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις άρχισαν από

πολύ νωρίς να ασχολούνται με μεταποιητικές δραστηριότητες, κατασκευάζοντας σύγχρονες γεωργικές βιομηχανίες στους περισσότερους κλάδους σε ολόκληρη τη χώρα.

Μεταξύ αυτών δεσπόζουν τα συνεταιριστικά εργοστάσια μεταποίησης φρούτων και λαχανικών, τα εργοστάσια παστερίωσης γάλακτος, τα τυροκομεία, ελαιουργεία, οινοποιεία, κ.α.

2.6.4 Εμπορία αγροτικών προϊόντων

Οι συνεταιριστικές οργανώσεις, για να βελτιώσουν τα εισοδήματα των παραγωγών-μελών τους, αναλαμβάνουν όλο και περισσότερες εμπορικές δραστηριότητες.

Έτσι προβαίνουν σε συγκέντρωση σημαντικών ποσοτήτων αγροτικών προϊόντων τα οποία στη συνέχεια πωλούν είτε ανεπεξέργαστα είτε μετά από τυποποίηση και συσκευασία ή ακόμη και βιομηχανοποίηση.

Οι εμπορικές δραστηριότητες γίνονται από συνεταιριστικές οργανώσεις κάθε βαθμού ή από συνεταιριστικές εταιρίες.

2.6.5 Εξαγωγές αγροτικών προϊόντων

Σημαντική είναι επίσης η συμμετοχή των συνεταιρισμών στις εξαγωγές βασικών αγροτικών προϊόντων και συνεπώς είναι μεγάλη η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη και στη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου, με το συνάλλαγμα που εισρέει στη χώρα μας με τις εξαγωγές τους.

2.6.6 Παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών

Τα τελευταία χρόνια οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις έκαναν την εμφάνισή τους σε διάφορους τομείς υπηρεσιών όπως στην ασφάλιση, στη διαφήμιση, στις μεταφορές κ.α.

Στον τομέα των ασφαλιστικών υπηρεσιών είναι έντονη η παρουσία τους.

Η **Συνεταιριστική Ασφαλιστική**, κεντρική συνεταιριστική ασφαλιστική εταιρία, επιτελεί σημαντικό έργο στον τομέα της προσφοράς ασφαλιστικών υπηρεσιών στις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις και στους αγρότες. Μάλιστα, συγκαταλέγεται ανάμεσα στις μεγαλύτερες ασφαλιστικές εταιρίες που λειτουργούν μέσα στην Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΡΙΤΟ

ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

3.1 ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ¹³

Οι συνεταιρισμοί, με τις δραστηριότητες που πραγματοποιούν, προσφέρουν όχι μόνο οικονομικές ωφέλειες (οικονομικό έργο), αλλά και κοινωνικές ωφέλειες (κοινωνικό έργο) και πολιτιστικές ωφέλειες (πολιτιστικό έργο) στα μέλη τους και σε ολόκληρη την κοινωνία.

3.1.1 Οικονομικό έργο

Το οικονομικό έργο ή οι οικονομικές ωφέλειες που προσφέρουν οι συνεταιρισμοί είναι οι εξής:

- 1) **Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων**, χάρη στη σωστή και έγκαιρη εκτέλεση των καλλιεργητικών φροντίδων, που αντανακλούν το σωστό συμβουλευτικό έργο που προσφέρουν δωρεάν στους παραγωγούς οι γεωπόνοι ή άλλοι γεωτεχνικοί υπάλληλοι των συνεταιρισμών.

Επίσης, οφείλεται στις καλύτερες πρακτικές παραγωγής που χρησιμοποιούνται ή στην καλύτερη και ανόθευτη ποιότητα της χρησιμοποιούμενης πρώτης ύλης, κλπ.

- 2) **Αύξηση της ποσότητας πώλησης των αγροτικών προϊόντων** των παραγωγών-μελών των συνεταιρισμών, αφού ελέγχουν μεγαλύτερο ποσοστό της όλης διακινούμενης ποσότητας των προϊόντων, αλλά και γιατί βελτιώνεται η ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.
- 3) **Υψηλότερες γεωργικές τιμές** στα αγροτικά προϊόντα που παράγουν οι παραγωγοί-μέλη των αγροτικών συνεταιρισμών, ως συνέπεια της αύξησης της διαπραγματευτικής τους δύναμης και ως κάποιο βαθμό ως συνέπεια της βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων που παράγουν.
- 4) **Χαμηλότερες λιανικές τιμές** στα αγροτικά προϊόντα, τα οποία διακινούν οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί, γιατί συνήθως λειτουργούν με μικρότερα εμπορικά περιθώρια, που έχουν ως σκοπό να καλύψουν τα έξοδα λειτουργίας τους και όχι να κερδοσκοπήσουν.

¹³ Καμενίδης Χ.(1998), Συνεταιρισμοί, σελ 139

- 5) **Χαμηλότερες τιμές γεωργικών εφοδίων** που προμηθεύονται μαζικά οι συνεταιρισμοί και τα διανέμουν στα μέλη τους. Αυτό πετυχαίνεται χάρη στην αύξηση της διαπραγματευτικής του δύναμης.
- 6) **Δημιουργία προστιθέμενης αξίας** στα νωπά αγροτικά προϊόντα που μεταποιοούν οι συνεταιριστικές γεωργικές βιομηχανίες.
- 7) **Διανομή επιστρεφόμενων στα μέλη** από τα πλεονάσματα που τυχόν επέτυχαν οι συνεταιρισμοί, λόγω της αποδοτικής λειτουργίας τους.

Τα επιστρεφόμενα είναι ένας άλλος τρόπος αύξησης του εισοδήματος των καταναλωτών-μελών του συνεταιρισμού, που για αρκετές οικογένειες δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητα.

- 8) **Αύξηση του εισοδήματος** (α) των παραγωγών, ως συνέπεια αύξησης της ποσότητας και της τιμής πώλησης των προϊόντων τους ή της μείωσης του κόστους παραγωγής τους, και (β) των καταναλωτών, λόγω της διάθεσης των αγαθών σε σχετικά χαμηλότερες λιανικές τιμές.
- 9) **Αύξηση της απασχόλησης μελών της οικογένειας**, με την εύρεση εργασίας, είτε στα διάφορα συνεταιριστικά εργοστάσια ή διαλογητήρια-συσκευαστήρια των αγροτικών προϊόντων που παράγουν (αγροτικοί συνεταιρισμοί) είτε στα καταστήματα λιανοπώλησης τροφίμων (καταναλωτικοί συνεταιρισμοί).
- 10) **Μέρισμα στα μέλη.** Ο συνεταιρισμός κάθε χρόνο δίνει μέρισμα στα μέλη του, δηλαδή τόκο στην αξία της συνεταιριστικής μερίδας τους. Έτσι συμβάλλει στην αύξηση του εισοδήματος των καταναλωτών-μελών.

Το μέρισμα, προσδιοριζόμενο περίπου στο ύψος του επιτοκίου καταθέσεων των τραπεζών, ενθαρρύνει να γίνουν μέλη ακόμα και άτομα μεμονωμένα ή απομακρυσμένα από τα υφιστάμενα καταστήματα ενός καταναλωτικού συνεταιρισμού μιας περιοχής και τα οποία άτομα, εξαιτίας αυτού του γεγονότος, δεν μπορούν να ψωνίζουν συχνά από αυτά, αλλά όμως δεν χάνουν αφού παίρνουν μέρισμα (τόκο) στη μερίδα τους.

- 11) **Προάγουν τον ανταγωνισμό**, οπότε τα εμπορικά περιθώρια μειώνονται και έτσι επωφελούνται και οι παραγωγοί, πετυχαίνοντας υψηλότερες γεωργικές τιμές και οι καταναλωτές, πετυχαίνοντας χαμηλότερες λιανικές τιμές.

3.1.2 Κοινωνικό έργο

Το κοινωνικό έργο ή οι κοινωνικές ωφέλειες που προσφέρουν οι συνεταιρισμοί είναι αποτέλεσμα της αποδοτικής οικονομικής λειτουργίας τους και συμβάλλουν στη βελτίωση της κοινωνικής κατάστασης των μελών τους.

Οι κυριότερες κοινωνικές ωφέλειες που παρέχουν οι συνεταιρισμοί είναι:

- 1) **Αγορά προϊόντων από όλους ανεξαιρέτως τους παραγωγούς-μέλη τους**, ακόμη και από εκείνους που βρίσκονται στις πιο απομακρυσμένες περιοχές, μολονότι έχει ως συνέπεια την αύξηση του κόστους λειτουργίας τους. Αυτό συνήθως το αποφεύγουν οι ιδιώτες έμποροι για να μην μειωθούν τα κέρδη τους.
- 2) **Ολική και όχι εκλεκτική αγορά των προϊόντων**, δηλαδή οι συνεταιρισμοί αγοράζουν όλη την ποσότητα των προϊόντων που παράγουν οι παραγωγοί και όχι μόνο ορισμένες ποσότητες από ορισμένες ποιότητες, όπως κάνουν συνήθως οι ιδιώτες έμποροι.
- 3) **Δίκαιες τιμές** απολαμβάνουν, τόσο οι παραγωγοί στα προϊόντα που διαθέτουν μέσω των συνεταιρισμών τους, δηλαδή όποια ποιότητα παράγουν και διαθέτουν ανάλογη τιμή παίρνουν, όσο και οι καταναλωτές, οι οποίοι όποια ποιότητα αγοράζουν ανάλογη τιμή πληρώνουν. Έτσι εφαρμόζεται κοινωνική δικαιοσύνη ανάμεσα στα μέλη των συνεταιρισμών.
- 4) **Ίση μεταχείριση μελών** σε κάθε λειτουργία των συνεταιρισμών, όπως π.χ. συγκέντρωση ή μεταποίηση προϊόντων, διανομή γεωργικών εφοδίων, κλπ.
- 5) **Παραγωγή και προσφορά αγρών και ανόθευτων προϊόντων** και έτσι συμβάλλουν στη διαφύλαξη και στην προαγωγή της υγείας των καταναλωτών.
- 6) **Αποφυγή απόκρυψης προϊόντων σε περιόδους κρίσεων ή ελλείψεων**, έργο που προσφέρουν κυρίως οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί και έτσι συντελούν στην καλύτερη διατροφή των ανθρώπων.
- 7) **Δικαιότερη κατανομή του εθνικού εισοδήματος ανάμεσα στους πολίτες μιας χώρας**, με την αύξηση του εισοδήματος των κατά κανόνα χαμηλοεισοδηματιών γεωργών, χάρη στα αυξημένα εισοδήματα που πετυχαίνουν οι συνεταιρισμοί για τα μέλη τους.

- 8) **Οικονομική ενίσχυση αρρώστων και δωρεάν χορήγηση τροφίμων σε φτωχές οικογένειες.**
- 9) **Συνεχής προσφορά και εγγυημένη ποιότητα προϊόντων.** Με την προσφορά επιλεγμένης και εγγυημένης ποιότητας τροφίμων και άλλων εμπορευμάτων από τα καταστήματα των συνεταιρισμών, προάγεται η υγεία και διασφαλίζεται η ζωή των καταναλωτών.

3.1.3 Πολιτιστικό έργο

Οι συνεταιρισμοί προσφέρουν στα μέλη τους και σε ολόκληρη την κοινωνία, σημαντικό πολιτιστικό έργο, το οποίο συνίσταται κυρίως στα εξής:

1. **Εκπαίδευση**, για την ανύψωση του μορφωτικού επιπέδου και τον καλύτερο τρόπο ζωής των μελών των συνεταιρισμών, χάρη στα σεμινάρια και διαλέξεις που κάνουν και χάρη στα περιοδικά ή τα ενημερωτικά φυλλάδια που εκδίδουν.
2. **Προστασία του περιβάλλοντος**, με την παραμονή τους στα χωριά και την καλλιέργεια δένδρων και άλλων φυτών που προστατεύουν το έδαφος και το πράσινο και εμπλουτίζουν το περιβάλλον με καθαρό αέρα.
3. **Διατήρηση της καθαριότητας** των τόπων κατοικίας.
4. **Οικονομική ενίσχυση αγοράς εποπτικών μέσων διδασκαλίας** σε Σχολεία, Γυμνάσια και Λύκεια.
5. **Δημιουργία παιδικού θεάτρου** για τη ψυχαγωγία των παιδιών.
6. **Οικονομική ενίσχυση συνεδρίων.**
7. **Υποτροφίες σε παιδιά συνεταιρισμένων αγροτών.**

3.2 ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Ο συνεταιρισμός, από την πρώτη του μορφή μέχρι και σήμερα, στηρίζεται σε κάποιες θεμελιώδεις αρχές οι οποίες με την πάροδο του χρόνου συμπληρώθηκαν και ολοκληρώθηκαν παράλληλα με την καλύτερη οργάνωση και ανάπτυξη του.

Οι αρχές αυτές είναι οι ακόλουθες :

1) Ελεύθερη και εκούσια συμμετοχή.

Η συμμετοχή στο συνεταιρισμό είναι εκούσια και ελεύθερη για τα μέλη. Κάθε συνetaίρος αποφασίζει μόνος του, ελεύθερα και αβίαστα την εγγραφή του, την παραμονή του ή τη διαγραφή του από το συνεταιρισμό.

Πέρα από την εφαρμογή της αρχής αυτής, υπάρχουν και περιπτώσεις που η εγγραφή και η συμμετοχή είναι υποχρεωτική και τα άτομα μιας ορισμένης ομάδας είναι υποχρεωμένα ή εξαναγκάζονται να εγγραφούν σε συνεταιρισμό.

Για παράδειγμα για την αξιοποίηση των εκτάσεων ορισμένων περιοχών η Πολιτεία προβαίνει στην εκτέλεση των κατάλληλων εγχειριστικών έργων. Για την αξιοποίηση αυτών των έργων ιδρύεται συνεταιρισμός που αναλαμβάνει όλη την ευθύνη ενώ απαιτείται να χρησιμοποιούνται αυτά από το σύνολο των εκτάσεων της περιοχής και η εγγραφή των παραγωγών που ωφελούνται καθιερώνεται υποχρεωτική. Ο εξαναγκασμός αυτός θεωρείται απόλυτα τυπικός γιατί είναι δύσκολο να βρεθεί παραγωγός που να μη θέλει να εγγραφεί σε συνεταιρισμό που του εξασφαλίζει τη χρήση έργων που αυξάνουν την αποδοτικότητα των καλλιεργούμενων εκτάσεων του και αυξάνουν το εισόδημά του.

Εκτός από τη μορφή αυτή έχουμε και τις μορφές:

- των σχετικά αναγκαστικών συνεταιρισμών οι οποίοι ιδρύονται με απόφαση της πλειοψηφίας του συνόλου των ατόμων στα οποία αναφέρεται ο συνεταιρισμός και η μειοψηφία είναι υποχρεωμένη να συμμορφωθεί,
- των επιβαλλομένων ως αναγκαστικών συνεταιρισμών όπου για να ωφεληθεί κάποιος από τις υπηρεσίες τους είναι υποχρεωμένος να γίνει μέλος. Για παράδειγμα για να διαθέσει κάποιος τα προϊόντα του μέσω συνεταιρισμού διάθεσης προϊόντων πρέπει να γίνει μέλος του.

2) Δημοκρατική διοίκηση.

Οι συνεταιρισμοί είναι ενώσεις προσώπων κι όχι κεφαλαίων, επομένως δίνουν προτεραιότητα στην έκφραση των προσώπων. Η έκφραση αυτή υλοποιείται με τον κανόνα ένα μέλος, μία ψήφος.

Με τον όρο “ δημοκρατική διαχείριση ” εννοείται το δικαίωμα των μελών να επιλέγουν τους προσανατολισμούς δράσης της οργάνωσής τους, καθώς και τα άτομα που θα συντονίσουν και θα διαχειριστούν τις προσπάθειες όλων ώστε να προσεγγιστούν οι κοινοί στόχοι. Επίσης τα μέλη της διοικητικής ομάδας πρέπει σε τακτά χρονικά διαστήματα να παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της διαχείρισης, να αναλύουν τους μεθόδους που εφάρμοσαν και να δέχονται τις παρατηρήσεις και τις κριτικές των μελών.

Όλα τα μέλη υποχρεούνται να φροντίζουν για τη σωστή πορεία του συνεταιρισμού. Το ελάχιστο μέσο που διασφαλίζεται από τη νομοθεσία, είναι το δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων που εκφράζεται με την ατομική ψήφο στο ανώτατο όργανο του συνεταιρισμού, τη γενική συνέλευση.

3) Συναλλαγές πάντοτε τοις μετρητοίς.

Κάθε συναλλαγή στον συνεταιρισμό γίνεται πάντοτε τοις μετρητοίς τόσο με τους συνεταίρους όσο και με τρίτους. Αυτό διευκολύνει την ομαλότητα των συναλλαγών.

Η αρχή αυτή καθιερώθηκε ως βασική αρχή γιατί αν ο συνεταιρισμός διέθετε τα προϊόντα του με πίστωση, σε περίπτωση που τα μέλη του δεν είχαν τη δυνατότητα να εξοφλήσουν έγκαιρα τα χρέη τους, αυτό θα δημιουργούσε προβλήματα ανάμεσα στο συνεταιρισμό και τα μέλη του και θα στερούσε το συνεταιρισμό από τις απαραίτητες πιστώσεις για να συνεχίσει τις δραστηριότητές του.

Σήμερα σε πολλές περιπτώσεις δεν εφαρμόζεται απόλυτα η αρχή αυτή και πολλές φορές οι συνεταιρισμοί παρέχουν προϊόντα ή υπηρεσίες στα μέλη τους με πίστωση σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από το καταστατικό. Αυτό γίνεται κυρίως από τους Προμηθευτικούς Συνεταιρισμούς.

4) Διανομή των πλεονασμάτων.

Τα πλεονάσματα και οι αποταμιεύσεις, αν υπάρχουν, προερχόμενα από τις δραστηριότητες της οργάνωσης, ανήκουν στα μέλη και πρέπει να διατίθενται έτσι ώστε να μην ωφελείται κανείς σε βάρος των άλλων.

Σαν οικονομική οργάνωση που είναι ο συνεταιρισμός ασκεί διαχείριση από την οποία προκύπτει ωφέλεια για τα μέλη του. Η ωφέλεια αυτή εξασφαλίζεται με τη διανομή των πλεονασμάτων ανάλογα με τη συμβολή του κάθε μέλους στις δραστηριότητες του συνεταιρισμού. Επομένως είναι δυνατή η κάποια αμοιβή του κεφαλαίου στο συνεταιρισμό αλλά κάτω από τους ακόλουθους περιορισμούς:

- Η αμοιβή δεν είναι καθιερωμένο να δίνεται κάθε χρόνο, στην ίδια βάση ή στο ίδιο ποσοστό.
- Το αν θα χορηγηθεί αμοιβή αποφασίζεται από τη διοίκηση και μόνο όταν υπάρχουν αξιόλογα πλεονάσματα.
- Η αμοιβή δεν χορηγείται ως αμοιβή κεφαλαίου αλλά ως διανομή πλεονασμάτων που πέτυχε ο συνεταιρισμός.
- Η αμοιβή δεν είναι μόνο ανάλογη με το κεφάλαιο που κατέθεσε ο κάθε συνεταίρος αλλά και με την όλη συμμετοχή του στις δραστηριότητες του συνεταιρισμού καθώς και τη συμμετοχή του στη δημιουργία πλεονασμάτων.
- Η αμοιβή είναι πάντοτε μικρότερη, ή τουλάχιστον, δεν μπορεί ποτέ να υπερβαίνει τον καθιερωμένο νόμιμο τόκο.

5) Η συνεταιριστική εκπαίδευση.

Ο επιτυχημένος συνεργατισμός είναι ως προς τις επιδιώξεις του, “εκπαίδευση” κατά το ήμισυ και “οικονομική” κατά το άλλο ήμισυ. Με μια ακμαία εκπαίδευση μπορούν να ριζώσουν και να επεκταθούν στην κοινωνία οι βασικές αρχές του συνεργατισμού, αλλά και να εφαρμοσθούν με τις ιδιαιτερότητές τους στην καθημερινή οικονομική διαδικασία.

Η εκπαίδευση πρέπει να αποτελεί μόνιμη λειτουργία, λόγω των γενικότερων εξελίξεων στο οικονομικό και τεχνολογικό περιβάλλον, αλλά και λόγω του “ανοιχτού” χαρακτήρα των συνεταιρισμών (είσοδος – έξοδος μελών). Το περιεχόμενο των προγραμμάτων εκπαίδευσης πρέπει να προσαρμόζεται σύμφωνα με τις ανάγκες των συνεταιρισμών (γνώσεις εμπορίου, χρηματοδοτήσεων, λογιστικής, διοίκησης κλπ.), αλλά και γνώσεις επί της ιδεολογίας και των στόχων του συνεργατισμού και σύμφωνα με τις εξωτερικές επιταγές (τεχνολογικές εξελίξεις, συνθήκες ανταγωνισμού, επικοινωνία κλπ.)

6) Η διασυνεταιριστική συνεργασία.

Όλες οι συνεταιριστικές οργανώσεις, για να εξυπηρετήσουν καλύτερα τα συμφέροντα των μελών τους και των κοινωνιών τους, πρέπει να συνεργάζονται ενεργά, με κάθε πρακτικό τρόπο, με άλλους συνεταιρισμούς σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Συνεργασία δεν είναι μόνο η κοινή δράση των ανθρώπων που σχηματίζουν ένα συνεταιρισμό. Κάθε συνεταιρισμός είναι μια μονάδα ανάμεσα σε πολλές άλλες που έχουν ίδιους στόχους και ιδανικά. Όπως η συνεργασία μεταξύ ανθρώπων φέρνει θετικά αποτελέσματα, έτσι και η συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών μπορεί να αυξήσει αυτά τα αποτελέσματα..

Για το λόγο αυτό οι τοπικοί συνεταιρισμοί σχηματίζουν συνεργασία με νέους συνεταιρισμούς που έχουν κοινούς στόχους κι έτσι ονομάζονται δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί ή ενώσεις συνεταιρισμών. Οι ενώσεις συνεταιρισμών σχηματίζουν τριτοβάθμιους συνεταιρισμούς που ονομάζονται κεντρικές ενώσεις και έχουν ως περιφέρεια δράσεως ολόκληρη τη χώρα.

Η συνεργασία των συνεταιρισμών είναι εφικτή και στο διεθνή χώρο, αφού οι αρχές που τους διέπουν είναι κοινές. Έχουν όλες τις δυνατότητες και προϋποθέσεις διασυνδέσεως για ενιαία εμφάνιση και δράση στον τοπικό, εθνικό και διεθνή χώρο, διαμορφώνοντας έτσι την παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση.

3.3 ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Η δομή του ελληνικού αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος υπήρξε αποτέλεσμα της εξελικτικής πορείας των συνεταιρισμών από το 1914 που ψηφίστηκε ο πρώτος νόμος για τους συνεταιρισμούς, ο οποίος προέβλεπε τη δημιουργία τριών βαθμίδων συνεταιριστικών οργανώσεων¹⁴:

- Των πρωτοβαθμίων γεωργικών συνεταιρισμών, που μπορούσαν να ιδρυθούν από τουλάχιστον 7 ιδρυτικά μέλη – αγρότες.

¹⁴ Παπαγεωργίου Κ.(1985), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, σελ 91

- Των δευτεροβαθμίων (ή ενώσεων) γεωργικών συνεταιρισμών, που μπορούσαν να ιδρυθούν από τουλάχιστον 7 πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς.
- Των τριτοβαθμίων (ή κεντρικών ενώσεων) γεωργικών συνεταιρισμών, που μπορούσαν να ιδρυθούν από τουλάχιστον 2 ενώσεις και από πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς.

Αργότερα, το συνεταιριστικό κίνημα έκρινε σκόπιμο να προσφύγει στις εξής μορφές:

- Ένα κεντρικό ιδεολογικό και συντονιστικό όργανο, το οποίο είναι η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.), που ιδρύθηκε το 1935.
- Κοινοπραξίες συνεταιριστικών οργανώσεων, που μπορούσαν να ιδρυθούν είτε από πρωτοβάθμιους (2 ή περισσότερους) συνεταιρισμούς είτε από ενώσεις συνεταιρισμών (2 ή περισσότερες). Η πρώτη κοινοπραξία, που ιδρύθηκε το 1940, ήταν η Κοινοπραξία Ενώσεων Συνεταιρισμών Διαχειρίσεως Εγχωρίων Προϊόντων, ΚΥΔΕΠ.
- Συνεταιριστικές εταιρίες, που οι μετοχές τους όμως ανήκουν σε συνεταιριστικές οργανώσεις ή και στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας (ΑΤΕ).

Με το νόμο 1541/85 για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, επέρχονται μεταβολές στη δομή του συνεταιριστικού κινήματος. Υπάρχουν όμως μεταβολές και στη χρησιμοποιούμενη ορολογία. Όπου οι προηγούμενοι νόμοι αναφέρονται σε «γεωργικούς» συνεταιρισμούς, ο νόμος 1541/85 μιλάει για «αγροτικούς» συνεταιρισμούς. Επίσης, οι ενώσεις γεωργικών συνεταιρισμών αναφέρονται ως ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών και οι κεντρικές ενώσεις μετονομάζονται σε κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις.

Τα συστατικά στοιχεία της δομής του αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος είναι τα ακόλουθα:

3.3.1 Πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί (αγροτικοί συνεταιρισμοί).

Οι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί αποτελούν τα βασικά κύτταρα του συνεταιριστικού κινήματος. Συγκεντρώνουν στους κόλπους τους ένα μέρος ή και το σύνολο των γεωργών ενός

ή περισσότερων χωριών, με σκοπό την κοινή δράση για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη. Οι δραστηριότητες ενός πρωτοβάθμιου συνεταιρισμού εκτείνονται σε όλο το φάσμα των αντικειμένων που ενδιαφέρουν τον παραγωγό, δηλαδή την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών εφοδίων, την παροχή υπηρεσιών κλπ. Η έκταση των δραστηριοτήτων προσδιορίζεται από το καταστατικό, δηλαδή καθορίζεται από τη γενική συνέλευση των μελών και εξαρτάται συνήθως από την κατανόηση και εκτίμηση του συνεταιριστικού θεσμού από τα μέλη, από την αποφασιστικότητά τους να ενεργούν συλλογικά και με σεβασμό προς τις αποφάσεις τους, από τη σωστή οργάνωση και τη συνετή διαχείριση των υποθέσεών τους και από αντικειμενικές συνθήκες που διευρύνουν ή περιορίζουν την αποτελεσματικότητα της συλλογικής δράσεως.

Ο τοπικός χαρακτήρας των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών περιορίζει τις δυνατότητες ανάληψης δραστηριοτήτων σε τομείς που απαιτούν μεγάλη εξειδίκευση ή μεγάλο όγκο για να καταστήσουν οικονομικότερη την προσφερόμενη υπηρεσία του. Για τις δραστηριότητες αυτές συνεργάζεται με άλλους ισόβαθμους συνεταιρισμούς στο σχηματισμό δευτεροβαθμίων οργανώσεων.

Συνεταιρισμοί υπάρχουν στο 84% των δήμων και κοινοτήτων της χώρας. Ουσιαστικά καλύπτουν το σύνολο των αγροτικών περιοχών και είναι ελάχιστες οι περιπτώσεις όπου δεν έχει ιδρυθεί συνεταιρισμός, ενώ θα μπορούσε να είχε ιδρυθεί. Σε αρκετές μάλιστα περιπτώσεις υπάρχουν περισσότεροι από έναν συνεταιρισμοί στον ίδιο δήμο ή κοινότητα, άλλοτε διαφορετικού σκοπού και άλλοτε παρόμοιου σκοπού.

Ο νόμος 1541 του 1985 ορίζει ότι οι συνεταιρισμοί που έχουν την ίδια περιφέρεια δράσεως (τουλάχιστον ένα δήμο ή κοινότητα) οφείλουν να συγχωνευθούν σε ένα συνεταιρισμό ανεξάρτητα αν είναι ομοειδής ή όχι. Από τη συγχώνευση εξαιρούνται οι συνεταιρισμοί ειδικού σκοπού (δασικοί, αλιευτικοί, σηροτροφικοί, μελισσοκομικοί, ανθοκομικοί και παραγωγής γουναρικών), που μπορούν να λειτουργούν στην ίδια περιφέρεια, παράλληλα με τον ένα πολλαπλού σκοπού αγροτικό συνεταιρισμό.

3.3.2 Δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί (ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών).

Οι πρωτοβάθμιοι αγροτικοί συνεταιρισμοί συνεταιρίζονται μεταξύ τους και σχηματίζουν δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς, τις ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών. Η ίδια

λογική, που ενώνει τους παραγωγούς μεταξύ τους στη δημιουργία συνεταιρισμών, επικρατεί και στη συνεργασία των συνεταιρισμών μεταξύ τους. Σκοπός τους είναι να επεκτείνουν τις δυνατότητές τους σε νέους τομείς δράσεως και να διευρύνουν τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται το μεγάλο οικονομικό μέγεθος. Μεγάλες και δαπανηρές εγκαταστάσεις για την επεξεργασία ή τη συντήρηση των γεωργικών προϊόντων (ψυγεία, αποθήκες), μπορούν ευκολότερα και οικονομικότερα να αποκτηθούν από τις ενώσεις παρά από τους συνεταιρισμούς. Ακόμα, η διαπραγματευτική δύναμη των ενώσεων στην αγορά των εφοδίων και στην πώληση των προϊόντων είναι αυξημένη γιατί διαπραγματεύονται μεγάλες ποσότητες. Εξάλλου, μια μεγάλη οργάνωση μπορεί να αποκτήσει και να αξιοποιήσει ειδικευμένο προσωπικό για τις δραστηριότητές της, πράγμα που σε λίγες περιπτώσεις μπορεί να πετύχει ο μέσος πρωτοβάθμιος συνεταιρισμός.

Υπάρχουν δύο ειδικά σημεία που πρέπει να επισημανθούν για τις σχέσεις συνεταιρισμών και ενώσεων:

Πρώτο, τα πλεονεκτήματα από την ένωση συμπληρώνουν και δεν υποκαθιστούν τα πλεονεκτήματα του συνεταιρισμού. Ο συνεταιρισμός είναι ισχυρή σύνδεση ατόμων και προσφέρεται για την πιο αποτελεσματική συνεργασία τους σε πολλούς τομείς (π.χ. απλή επεξεργασία προϊόντων, μεταφορές, κλπ.). Αντίθετα, η ένωση προσφέρεται περισσότερο για εξειδικευμένες εργασίες (π.χ. οργάνωση εμπορίας προϊόντων κλπ.). Έτσι οι δραστηριότητες της ένωσης συμπληρώνουν και επεκτείνουν τις δραστηριότητες των συνεταιρισμών.

Δεύτερο, οι ενώσεις δεν ασκούν εξουσία στους συνεταιρισμούς. Η εξουσία ανήκει στους συνεταιρισμούς-μέλη της, που αποφασίζουν για τους προσανατολισμούς της, στα πλαίσια της γενικής συνελεύσεως της ενώσεως. Αυτή η εξάρτηση αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του συνεταιριστικού κινήματος και έρχεται σε αντίθεση με τις σχέσεις εξαρτήσεως που επικρατούν στο δημόσιο και στις ιδιωτικές επιχειρήσεις όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται από τα ανώτερα όργανα. Στους συνεταιρισμούς, ο αγρότης είναι ο κατευθυντήριος παράγοντας και σε αυτόν καταλήγουν οι θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις από τη συνεταιριστική δράση.

Με το νόμο 1541 του 1985, όπου υπάρχουν περισσότερες από μια ενώσεις σε ένα νομό, υποχρεώνονται να συγχωνευθούν σε μια, αλλιώς διαλύονται. Εξαιρέσεις μπορούν να υπάρξουν σύμφωνα με ορισμένη διαδικασία.

Οι πιο συνηθισμένες δραστηριότητες μιας ενώσεως πολλαπλού σκοπού είναι¹⁵:

- Η ανάληψη βραχυπρόθεσμων δανείων από την ΑΤΕ και η χορήγησή τους στους συνεταιρισμούς – μέλη.
- Η αποθήκευση και διανομή γεωργικών εφοδίων και ειδών οικιακών αναγκών στους συνεταιρισμούς – μέλη ή και απευθείας στα μέλη των συνεταιρισμών, όταν οι αποστάσεις είναι μικρές.
- Η διατήρηση, διαλογή, συσκευασία και επεξεργασία των κυριότερων προϊόντων της περιοχής στις εγκαταστάσεις της (αποθήκες, ψυγεία, συσκευαστήρια, διαλογητήρια, γεωργικές βιομηχανίες).
- Η πώληση των προϊόντων των μελών (πρωτογενών ή μεταποιημένων), σε συνεργασία με κεντρικές ενώσεις ή απευθείας.
- Η παροχή υπηρεσιών τεχνικής και λογιστικής εξυπηρέτησεως στους συνεταιρισμούς – μέλη.

3.3.3 Τριτοβάθμιοι συνεταιρισμοί (κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις).

Οι ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών συνεταιρίζονται μεταξύ τους και δημιουργούν τριτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις, με σκοπό να συντονίσουν τις δραστηριότητές τους και να δημιουργήσουν εγκαταστάσεις ανώτερου τεχνολογικού επιπέδου ή απαιτήσεων, στις οποίες δεν θα μπορούσε να ανταποκριθεί κάθε ένωση μόνη της.

Με το νόμο 1541 του 1985 οι κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις έχουν ως περιφέρεια ολόκληρη τη χώρα και εξειδικεύονται κατά κλάδο παραγωγής ή κατά βασικό προϊόν. Έργο τους είναι να εκπροσωπούν τους παραγωγούς του προϊόντος με το οποίο ασχολούνται, να εγκαθιστούν μονάδες επεξεργασίας του προϊόντος και να καθορίζουν κοινούς κανόνες εμπορίας των προϊόντων, υποχρεωτικούς για τα μέλη των συνεταιρισμών που παράγουν το σχετικό προϊόν.

¹⁵ Παπαγεωργίου Κ.(1985), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, σελ 95

Σύμφωνα με τον ίδιο νόμο, οι κεντρικές ενώσεις που έχουν περιφέρεια ολόκληρη τη χώρα, πρέπει να μετατραπούν σε κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις ή αλλιώς να διαλυθούν, ενώ διαλύονται υποχρεωτικά όσες έχουν μικρότερη περιφέρεια.

3.3.4 Κοινοπραξίες συνεταιριστικών οργανώσεων.

Η δημιουργία κοινοπραξιών κρίθηκε αναγκαία από το 1940, για τις περιπτώσεις που υπήρχε ανάγκη και σκοπιμότητα για συνεργασία μεταξύ μερικών συνεταιριστικών οργανώσεων, λόγω αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Δηλαδή οι κοινοπραξίες αυτές αφορούσαν περιορισμένου βαθμού συνεργασία (π.χ. την ίδρυση μιας κοινής μονάδας επεξεργασίας προϊόντων) μεταξύ πρωτοβάθμιων ή δευτεροβάθμιων συνεταιριστικών οργανώσεων.

Από το 1958 άρχισε και η δημιουργία κοινοπραξιών μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων και Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΑΤΕ). Με τη μορφή αυτή δημιουργήθηκαν εργοστάσια και άλλες μεταποιητικές μονάδες, όπου το ποσοστό συμμετοχής της ΑΤΕ είναι 51%.

Με το νόμο 1541/85 καταργείται η νομική μορφή της κοινοπραξίας. Διατηρούνται μόνο οι κοινοπραξίες που έχουν συστήσει οι συνεταιριστικές οργανώσεις με την ΑΤΕ. Από τις υπόλοιπες, οι τοπικής σημασίας διαλύονται και οι ευρύτερης σημασίας μπορούν να επιλέξουν τη μετατροπή τους σε κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις για τα προϊόντα που διαχειρίζονται.

3.3.5 Συνεταιριστικές εταιρίες.

Ο συνεταιρισμός, σε αντίθεση με τις άλλες μορφές εταιρίας, αποτελεί συνεργασία προσώπων. Όμως η μορφή της εταιρίας χρησιμοποιήθηκε σε ορισμένες περιπτώσεις και περιόδους, ως διέξοδος για τις συνεταιριστικές οργανώσεις. Χρησιμοποιήθηκε κυρίως όταν χρειαζόταν να υπάρχει μεγάλη ευελιξία για να μπορέσουν οι οργανώσεις να ασκήσουν ανταγωνιστικά το έργο τους, όταν κρινόταν σκόπιμη η συνεργασία με μη συνεταιριστικούς

φορείς (κυρίως με την ΑΤΕ) ή όταν η νομοθεσία δεν τους επέτρεπε να ασκήσουν κάποιες δραστηριότητες (π.χ. ασφαλιστικές εργασίες).

Βασικό χαρακτηριστικό των συνεταιριστικών εταιριών είναι ότι οι μετοχές τους ανήκουν αποκλειστικά σε συνεταιριστικές οργανώσεις και όχι σε πρόσωπα και ότι η πολιτική τους καθορίζεται από τις οργανώσεις –μετόχους. Είναι δηλαδή η άμεση ή έμμεση εξυπηρέτηση των παραγωγών.

Ο νόμος 1541/85 προβλέπει τη δυνατότητα σύστασης εταιριών από τις συνεταιριστικές οργανώσεις στις περιπτώσεις που σκοπεύουν να αναλάβουν δραστηριότητες που δεν ενδιαφέρουν τις ενώσεις ή τις κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις. Στις υφιστάμενες συνεταιριστικές εταιρίες επέρχονται οι εξής μεταβολές: παραμένουν όπως είναι οι συνεταιριστικές εταιρίες που έχουν συσταθεί μεταξύ οργανώσεων και ΑΤΕ, καθώς και οι εταιρίες των οποίων ο σκοπός και οι δραστηριότητες δεν επικαλύπτονται με τις προβλεπόμενες κεντρικές κλαδικές συνεταιριστικές ενώσεις. Οι υπόλοιπες εταιρίες, δηλαδή εκείνες που δρουν στην επεξεργασία και εμπορία γεωργικών προϊόντων, οφείλουν να συγχωνευθούν με την ένωση της περιοχής τους ή με την αντίστοιχη κεντρική κλαδική συνεταιριστική ένωση.

3.3.6 Συνεταιριστικοί οργανισμοί.

Ειδικά για την παραγωγή, εμπορία και διάθεση των παραγωγικών εφοδίων (λιπασμάτων, μηχανημάτων κλπ.), για τη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων στο εσωτερικό και στο εξωτερικό και για την αγορά και αναδιανομή της γής, ο νόμος 1541/85 προβλέπει την ίδρυση συνεταιριστικών οργανισμών.

Συνεταιριστικός οργανισμός μπορεί να ιδρυθεί για καθεμιά από τις παραπάνω δραστηριότητες και να συσταθεί από 5 τουλάχιστον ενώσεις έχοντας ως περιφέρεια ολόκληρη τη χώρα. Εταιρίες στις οποίες μετέχουν συνεταιριστικές οργανώσεις των οποίων ο σκοπός και οι δραστηριότητες συμπίπτουν με τα αντίστοιχα του συνεταιριστικού οργανισμού, μπορούν να συγχωνευθούν στο συνεταιριστικό οργανισμό.

3.4 ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ (ΠΑΣΕΓΕΣ).

Η ΠΑΣΕΓΕΣ είναι το κορυφαίο όργανο εκπροσώπησης της αγροτικής συνεταιριστικής κίνησης στη χώρα μας. Αποτελείται από όλες τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και έχει ως περιφέρεια ολόκληρη τη χώρα. Δεν ασκεί η ίδια οικονομικές δραστηριότητες (παραγωγή και εμπορία αγροτικών προϊόντων, διακίνηση γεωργικών εφοδίων, κλπ.), αλλά είναι ο συντονιστικός φορέας όλων των αγροτοσυνεταιριστικών οργανώσεων στην Ελλάδα.

Οι κύριες δραστηριότητες της ΠΑΣΕΓΕΣ είναι οι εξής¹⁶:

- 1. Εκπροσωπεί το συνεταιριστικό κίνημα της Χώρας στο εσωτερικό και εξωτερικό** και επιμελείται την τήρηση των διεθνών συνεταιριστικών αρχών και την προαγωγή της συνεταιριστικής ιδέας.
- 2. Διαπραγματεύεται και συνάπτει συλλογικές συμβάσεις εργασίας** για το προσωπικό των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων κάθε βαθμίδας.
- 3. Παρέχει εξωσχολική επαγγελματική εκπαίδευση**, ιδρύοντας προς τούτο κατάλληλα εκπαιδευτικά κέντρα.
- 4. Γνωμοδοτεί για διάφορα θέματα** (αναδιαρθρώσεις καλλιεργειών, οικονομικές ενισχύσεις και κίνητρα που παρέχονται στις Συνεταιριστικές Οργανώσεις) κλπ.
- 5. Αναλαμβάνει την εκπόνηση μελετών και ερευνών** χρήσιμων για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Οι πόροι της ΠΑΣΕΓΕΣ εξασφαλίζονται από τις εισφορές των μελών της και από παρακράτηση ενός μικρού ποσοστού (1%) από τις εισφορές των αγροτών υπέρ ΟΓΑ.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ ιδρύθηκε το 1935 και σύμφωνα με το νόμο 1541/85 μέλη της είναι όλες οι ενώσεις συνεταιρισμών.

¹⁶ Καμενίδης Χ.(1998), Συνεταιρισμοί, σελ 97

3.5 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΑΤΕ)

Η ΑΤΕ ιδρύθηκε με σύμβαση μεταξύ Δημοσίου και Εθνικής Τράπεζας στις 27 Ιουνίου 1929 και κυρώθηκε με το Ν 4332/1929 για λειτουργία 20 ετών.

Στην πρώτη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΑΤΕ αποφασίστηκε να σταλεί μια εγκύκλιος προς τους αγρότες, τους Γεωργικούς Συνεταιρισμούς και τις ενώσεις τους στην οποία αναφέρονταν και το ακόλουθο απόσπασμα¹⁷:

«Η ΑΤΕ δεν είναι μόνο η πραγματοποίηση ενός παλαιού και ζωντανού πόθου του αγροτικού λαού. Είναι το ίδρυμα στο οποίο θα συγκεντρωθεί κάθε μέριμνα και κάθε μέτρο για την καλυτέρευση της ζωής του γεωργού, για την ανάπτυξη και προαγωγή της επιχείρησής του και γενικά για την αύξηση της γεωργικής παραγωγής της χώρας... Πρώτιστα η ΑΤΕ ζητεί να τη βοηθήσουν στο έργο της οι γεωργικοί συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους με ειλικρίνεια, με τιμιότητα και με αδελφοσύνη...».

Η ΑΤΕ δεν λειτουργούσε μόνο για καταθέσεις και χορηγήσεις δανείων στους γεωργούς και τους συνεταιρισμούς τους. Ήταν κέντρο εφοδιασμού των γεωργών με σπόρους, φάρμακα, λιπάσματα και άλλα εφόδια. Ανέπτυξε ασφαλιστικές εργασίες στην ύπαιθρο από το 1931 και έλαβε μέρος στην ίδρυση πολλών εταιρειών για την εμπορία και τη μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων.

Οι αρμοδιότητες της ΑΤΕ επί των συνεταιρισμών είναι:

- Η ενίσχυση της συνεταιριστικής οργάνωσης των παραγωγών.
- Η συνεταιριστική προπαγάνδα και διαπαιδαγώγηση των αγροτικών μαζών.
- Η εποπτεία και ο έλεγχος των γεωργικών συνεταιρισμών παντός βαθμού.

Μία από τις αρχικές διευθύνσεις της ΑΤΕ είναι η **Διεύθυνση Συνεταιρισμών**, στην οποία ανήκουν τα 4 τμήματα: Οργάνωσης και νομιμοποίησης συνεταιριστικών οργανώσεων, εποπτείας γεωργικών συνεταιρισμών, εποπτείας αλιευτικών και δασικών συνεταιρισμών, εποπτείας συνεταιριστικών οργανώσεων ανωτέρου βαθμού.

Η διεύθυνση είχε την υποχρέωση εκ του νόμου για δημοσίευση κάθε χρόνο μιας έκθεσης για τις δραστηριότητες των συνεταιρισμών. Αποτελεί τη μοναδική πηγή

¹⁷ Δασκάλου Χ.(1992), Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί, σελ 566

πληροφοριών, αφού ούτε το Υπουργείο Γεωργίας, ούτε η ΠΑΣΕΓΕΣ διαθέτουν γραφεία στατιστικής παρακολούθησης των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Η ΑΤΕ από την ίδρυσή της συνέδεσε την τύχη της με τους συνεταιρισμούς και αυτοί βρήκαν σε εκείνη οικονομική συμπαράσταση. Πολλές φορές όμως οι εκπρόσωποι των συνεταιρισμών παραπονιούνταν για ασφυκτικό έλεγχο. Γι'αυτό δημιουργήθηκε η ανάγκη πολλαπλών ελέγχων όχι μόνο από την ΑΤΕ αλλά και από το Σώμα Ορκωτών Λογιστών και από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Τέλος, η ΑΤΕ από τις 8-7-1991 λειτουργεί ως Ανώνυμη Εταιρεία και από 29-7-1991 καταργήθηκε η εξειδίκευση και το μονοπώλιο στη χρηματοδότηση της γεωργίας. Μετατράπηκε λοιπόν σε μια κοινή τράπεζα.

3.6 Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ¹⁸

Για να λειτουργήσει αποδοτικά ένας συνεταιρισμός οποιασδήποτε μορφής ή βαθμίδας θα πρέπει να είναι οργανωμένος σε διάφορα τμήματα, τα οποία θα αναλάβουν να επιτελούν ένα ορισμένο έργο. Η τμηματοποίηση αυτή των γεωργικών συνεταιριστικών μονάδων είναι απαραίτητη λόγω της ποικιλομορφίας και της σπουδαιότητας του έργου που έχουν να επιτελέσουν και το οποίο απαιτεί ειδικές γνώσεις και εμπειρία.

Η οργάνωση των συνεταιριστικών μονάδων σε τμήματα είναι διαφορετική μεταξύ τους και εξαρτάται τόσο από τη βαθμίδα τους όσο και από τη φύση του έργου που επιτελούν. Έτσι, είναι απλούστατη και ενιαία στην περίπτωση των πρωτοβάθμιων αγροτικών συνεταιρισμών και αποτελείται στην πλειοψηφία τους από έναν μόνο υπάλληλο, το Γραμματέα του συνεταιρισμού. Όμως, στην περίπτωση των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων αγροτικών συνεταιρισμών ο διαχωρισμός τους σε τμήματα είναι πολυπλοκότερος.

¹⁸ Καμενίδης Χ. (1998), Συνεταιρισμοί, σελ 103

3.6.1 Η Γενική Διεύθυνση

Τη Γενική Διεύθυνση ασκεί ο Γενικός Διευθυντής ή ο Διευθύνων Σύμβουλος. Στη δεύτερη περίπτωση ο Διευθυντής είναι ταυτόχρονα μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, δηλαδή αιρετό μέλος. Πάντως, για τη σωστή εφαρμογή της πολιτικής του Διοικητικού Συμβουλίου, την αποφυγή πρωτοβουλιών και τη συγκέντρωση μεγάλης δύναμης σε ένα άτομο συνιστάται να αποφεύγεται ο ορισμός του Διευθύνοντος Συμβούλου.

Για την αποτελεσματική διεύθυνση μιας συνεταιριστικής οργάνωσης σημαντικό ρόλο παίζει η προσωπικότητα και τα προσόντα του Διευθυντή, τα οποία πρέπει να είναι:

1. Να έχει γνώση και εμπειρία, για να εργάζεται παραγωγικότερα με αποτέλεσμα την αποδοτικότερη λειτουργία του συνεταιρισμού.
2. Να είναι διορατικός ώστε να προβλέπει το ρόλο της συνεταιριστικής οργάνωσης με βάση τις εξελίξεις που επίκεινται.
3. Να μην ασχολείται με καθημερινά προβλήματα χωρίς ιδιαίτερη σημασία, όπως για παράδειγμα να διορθώνει σφάλματα υπαλλήλων αλλά με την κατάρτιση μακροπρόθεσμων προγραμμάτων.
4. Να έχει αναπτυγμένο πνεύμα συνεργασίας με τους προϊσταμένους των τμημάτων, ώστε να λαμβάνονται και να υλοποιούνται από κοινού οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου σε σύντομο χρόνο.
5. Να είναι εργατικός και να επιδιώκει τη συνεχή βελτίωση της συνεταιριστικής οργάνωσης ώστε να προσφέρει μεγαλύτερα οικονομικά οφέλη στους παραγωγούς.
6. Να είναι ακριβοδίκαιος απέναντι στο προσωπικό, για να μπορεί να το κινητοποιεί και έτσι να εργάζεται παραγωγικότερα.
7. Να μεταβιβάζει αρμοδιότητες στους προϊσταμένους των τμημάτων, για ταχύτερη λήψη αποφάσεων και αποδοτικότερη λειτουργία τους.
8. Να ασκεί έλεγχο στην απόδοση των διάφορων τμημάτων.
9. Να πιστεύει με ειλικρίνεια στο συνεργατισμό και να καταβάλλει κάθε προσπάθεια για την προώθηση και την ανάπτυξή του.
10. Να είναι συνεργάσιμος, τόσο με τα υπαλληλικά στελέχη, όσο και με το διοικητικό συμβούλιο της συνεταιριστικής οργάνωσης.

Το διοικητικό συμβούλιο πρέπει να περιβάλλει με εμπιστοσύνη το γενικό διευθυντή, ώστε να απολαμβάνει την εκτίμηση των υπαλλήλων. Εφαρμόζοντας τις αποφάσεις του Δ.Σ., ο γενικός διευθυντής είναι υποχρεωμένος να ενημερώνει τακτικά και λεπτομερειακά το Δ.Σ. για την πορεία των εργασιών και την εξέλιξη των προγραμμάτων του συνεταιρισμού.

3.6.2 Το Τμήμα Γεωτεχνικών

Είναι ένα από τα σημαντικότερα τμήματα. Κύριο έργο του είναι:

- 1) Η παροχή τεχνικοοικονομικών συμβουλών** στους συνεταιρισμένους παραγωγούς, για την αποδοτικότερη οργάνωση της γεωργικής εκμετάλλευσής τους.
- 2) Η Πληροφόρηση των παραγωγών** για το είδος και την αναγκαιότητα των καλλιεργητικών φροντίδων και τη σωστή πληροφόρηση για τη χρήση των μέσων παραγωγής (μηχανήματα, λιπάσματα, γεωργικά και κτηνιατρικά φάρμακα, κ.α.). Έτσι, δεν θα γίνεται υπερβολική χρήση φαρμάκων για την καταπολέμηση των ασθενειών με τα γνωστά δυσμενή αποτελέσματα στην υγεία του καταναλωτή, στη μόλυνση του περιβάλλοντος και στην οικονομική κατάσταση της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- 3) Ο έλεγχος των πρώτων υλών** που παραδίδουν οι παραγωγοί.
- 4) Οι τιμές και οι επιδοτήσεις των αγροτικών προϊόντων** που πρέπει να παρακολουθούνται συνεχώς και να ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι.
- 5) Η Μελέτη-Έρευνα και ο Προγραμματισμός** του τμήματος αυτού πρέπει να γίνεται όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις που προβλέπονται να επικρατήσουν. Ανάλογα με τις συνθήκες πρέπει να γίνει εισήγηση προς τη γενική διεύθυνση για τη διαμόρφωση της κατάλληλης πολιτικής, ώστε έτοιμη η συνεταιριστική οργάνωση να αντιμετωπίσει τις εξελίξεις και να προετοιμάσει τους συνεταιίρους της.

Για να πραγματοποιηθεί ο τόσο σημαντικός ρόλος του τμήματος αυτού, επιβάλλεται η συμμετοχή των γεωτεχνικών στη λήψη αποφάσεων, που καθορίζουν τη στρατηγική των συνεταιρισμών. Και αυτό γιατί οι γεωτεχνικοί είναι οι επιστήμονες που γνωρίζουν τα προβλήματα της παραγωγής και είναι σε θέση να προτείνουν και να εφαρμόσουν τα κατάλληλα μέτρα για την επίλυσή τους.

3.6.3 Η Οικονομική Υπηρεσία

Η Οικονομική Υπηρεσία ή το Τμήμα Λογιστηρίου του συνεταιρισμού είναι υπεύθυνο για τις λογιστικές και τις διαχειριστικές εργασίες του. Στις γενικές λογιστικές εργασίες περιλαμβάνονται:

1. Οι λογαριασμοί των συνεταίρων, των πελατών, των προμηθευτών, των πιστωτών, των εργαζομένων και των Δημόσιων Ταμείων.
2. Η λογιστική παρακολούθηση των κεφαλαιουχικών αγαθών, των αποσβέσεων, κ.α. και ο προσδιορισμός της αποδοτικότητας της επιχείρησης.
3. Η κοστολόγηση των προϊόντων και των υπηρεσιών, που παρέχει η οργάνωση στους συνεταίρους.
4. Η τήρηση στατιστικών στοιχείων των διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού.
5. Η μηχανογράφηση στην τήρηση λογαριασμών, την καταχώρηση εγγραφών κ.α.
6. Η κατάρτιση ενός ευέλικτου και εφαρμόσιμου λογιστικού σχεδίου.

Στις διαχειριστικές εργασίες των συνεταιρισμών περιλαμβάνονται:

- 1) Η εξασφάλιση κεφαλαίου κίνησης, ώστε να εξοφλούνται έγκαιρα οι υποχρεώσεις.
- 2) Η εξασφάλιση κεφαλαίων που προορίζονται για αποθεματικά (τακτικά, ειδικά, έκτακτα).
- 3) Η ρευστοποίηση απαιτήσεων (πελάτες, χρεώστες, κ.α.).
- 4) Οι συναλλαγές με τις Τράπεζες.
- 5) Ο οικονομικός προγραμματισμός.
- 6) Οι εισπράξεις και οι πληρωμές μέσω του ταμείου.

3.6.4 Το Τεχνικό Τμήμα

Το τεχνικό τμήμα είναι υπεύθυνο για:

1. **Τη συντήρηση των εγκαταστάσεων** (κτίρια, μηχανολογικός εξοπλισμός).
2. **Τον εκσυγχρονισμό τους**, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και των προσφερόμενων υπηρεσιών. Για κάθε νέα επένδυση, οι τεχνικοί πρέπει πρώτα να κάνουν προσεκτική έρευνα, ώστε η επένδυση να μην αποβεί άχρηστη. Ακόμα, το τμήμα πρέπει να δώσει μεγάλη προσοχή στην επιτόπια προσαρμογή εγκαταστάσεων, στις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στο συγκεκριμένο χώρο, ώστε με λίγες δαπάνες, να δημιουργηθούν δυνατότητες παραγωγής νέων προϊόντων και γενικότερα αύξηση της παραγωγικότητας.
3. **Την επιδιόρθωση βλαβών** στα μηχανήματα, εργαλεία, μέσα μεταφοράς, ηλεκτρολογικές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις, κ.α.

3.6.5 Το Τμήμα Προμηθειών

Το τμήμα προμηθειών είναι υπεύθυνο για την προμήθεια πρώτων και βοηθητικών υλών και εξοπλισμού. Πρέπει να είναι ενημερωμένο για την κατάσταση που επικρατεί στην αγορά και για τους προμηθευτές. Όταν γίνεται προσφορά από κάποια συνεταιριστική οργάνωση, πρέπει να έχει ιδιαίτερη προτίμηση. Επίσης, σε κάθε προσφορά πρέπει να εξετάζεται η ποιότητα, η τιμή, η συνέπεια του προμηθευτή, ο χρόνος και ο τρόπος μεταφοράς και παράδοσης, καθώς και οι εκπτώσεις σε σχέση με το μέγεθος της παραγγελίας.

Για να καθοριστεί το μέγεθος της παραγγελίας που θα είναι οικονομικά συμφέρουσα, λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

1. Το κόστος διατήρησης, που είναι ανάλογο με το μέγεθος της παραγγελίας.
2. Το κόστος μιας παραγγελίας, που είναι αντιστρόφως ανάλογο με την ποσότητα παραγγελίας.

3. Η ζήτηση, η προσφορά και οι τιμές καθώς και οι προβλέψεις για μεταβολή τους, οπότε ανάλογα θα αυξομειωθεί η ποσότητα παραγγελίας.
4. Η απαιτούμενη ποσότητα για το συνεταιρισμό, σε συγκεκριμένο χρόνο, π.χ. για ένα χρόνο.
5. Η ανώτατη δυνατή στάθμη αποθεμάτων καθώς και τα αποθέματα ασφάλειας που πρέπει να υπάρχουν.

3.6.6 Το Τμήμα Παραγωγής

Η ύπαρξη τμήματος παραγωγής απαιτείται για την καλύτερη λειτουργία των συνεταιριστικών οργανώσεων που ασχολούνται με τυποποίηση-συσκευασία και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων.

Οι κύριες ασχολίες του τμήματος αυτού είναι:

- 1) Η επίβλεψη της παραγωγής και η οργάνωσή της, ώστε να τοποθετούνται οι εργαζόμενοι στις θέσεις που αποδίδουν περισσότερο.
- 2) Ο προγραμματισμός και η υλοποίηση της παραγωγής βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, ώστε να εκτελείται ομαλά το πρόγραμμα παραγγελιών.
- 3) Οι έρευνες για την καλύτερη λειτουργία του εργοστασίου και για την εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών εργασίας.
- 4) Ο συνεχής έλεγχος του ύψους και της ποιοτικής κατάστασης των αποθεμάτων των πρώτων υλών και των παραγόμενων προϊόντων.
- 5) Η διατήρηση στενής συνεργασίας με τα τμήματα προσωπικού, προμηθειών και τεχνικών, για τη συνεχή λειτουργία του εργοστασίου.
- 6) Ο έλεγχος τήρησης των προδιαγραφών των παραγόμενων προϊόντων, και
- 7) Η έρευνα της δυνατότητας παραγωγής νέων προϊόντων, σε συνεργασία με το τμήμα Marketing.

3.6.7 Τμήμα MARKETING

Το τμήμα αυτό είναι αρμόδιο για:

- I. Την έρευνα αγοράς. Εξετάζει τις ανάγκες της κατανάλωσης, τον τρόπο ικανοποίησής της, τα προϊόντα που υπάρχουν στην αγορά (εσωτερική και εξωτερική), τις τιμές των προϊόντων, την πρόβλεψη της μεταβολής στις συνήθειες και προτιμήσεις των καταναλωτών κ.α.
- II. Το σχεδιασμό και την επιβολή νέων προϊόντων στην αγορά.
- III. Τη διαφήμιση των παραγόμενων προϊόντων.
- IV. Την οργάνωση του τρόπου διάθεσης των προϊόντων, σε συνεργασία με τους συνεταιρισμούς και όχι με μεσάζοντες, ώστε η τελική τιμή να είναι η χαμηλότερη δυνατή.
- V. Τις πωλήσεις στην εσωτερική και εξωτερική αγορά και το κλείσιμο παραγγελιών.
- VI. Τις Δημόσιες Σχέσεις και την προβολή του συνεταιρισμού και των δραστηριοτήτων του.
- VII. Την οργάνωση ταχύτατου δικτύου επικοινωνιών με fax, e-mail και τοπικούς συνεργάτες, ώστε να γίνεται γρήγορα το κλείσιμο συμφωνιών και η ενημέρωση για την κατάσταση της αγοράς.

3.6.8 Το Τμήμα Προσωπικού

Το τμήμα αυτό εφαρμόζει την πολιτική του συνεταιρισμού προς τους εργαζόμενους και μεταφέρει στη Διεύθυνση τα προβλήματα που τους απασχολούν.

Συγκεκριμένα ασχολείται με:

1. Την επιλογή προσωπικού.

2. Την εξέλιξη του προσωπικού και την αναγνώριση της προσφοράς τους. Το προσωπικό πρέπει να αμείβεται δίκαια ώστε έτσι να αυξηθεί η παραγωγικότητά του, ενώ παράλληλα πρέπει να τους εμπνέεται η σιγουριά της εργασίας τους.
3. Την ρύθμιση των αμοιβών, των συνταξιοδοτικών και των ασφαλιστικών θεμάτων των εργαζομένων.
4. Το αρχείο με τα ιδιαίτερα προσόντα κάθε εργαζομένου.
5. Την εκπαίδευση του προσωπικού και την οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων, εκδρομών, διαλέξεων κ.α.
6. Την υπογραφή συλλογικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου μεταξύ προσωπικού και εταιρίας.
7. Τη μεταφορά προσωπικού και τη δημιουργία καλών συνθηκών εργασίας, καλών σχέσεων μεταξύ εργαζομένων και εταιρίας, καθώς και μεταξύ των εργαζομένων.

3.6.9 Η Γραμματεία

Η Γραμματεία είναι υπεύθυνη για την διεκπεραίωση της αλληλογραφίας, για την ενημέρωση του πρωτοκόλλου με τα έγγραφα που εισέρχονται και εξέρχονται από την εταιρία, για την κοινοποίηση των αποφάσεων της Διεύθυνσης και της Διοίκησης, για τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, για τη δακτυλογράφηση των διαφόρων εγγράφων, κ.α.

3.6.10 Ο Νομικός Σύμβουλος

Με την αύξηση του κύκλου εργασιών και την είσοδο των συνεταιριστικών οργανώσεων στη μεταποίηση και την εμπορία των αγροτικών προϊόντων, είναι αναγκαίο να έχουν νομικές συμβουλές σε θέματα συναλλαγών, φορολογικών προβλημάτων, εισπράξεων

γραμματίων, επισφαλών απαιτήσεων, ερμηνείας διαφόρων νόμων και άρθρων του καταστατικού, κ.α.

3.6.11 Πως πρέπει να είναι οργανωμένη μια συνεταιριστική εταιρία

Η σωστή οργάνωση μιας συνεταιριστικής εταιρίας προϋποθέτει την ύπαρξη ενός μελετημένου οργανογράμματος, που θα λάβει υπόψη τις ανάγκες και το σκοπό της και στη συνέχεια θα προχωρήσει στην κατάλληλη υποδιαίρεσή του σε τμήματα. Ο αριθμός των τμημάτων θα πρέπει να είναι ανάλογος με το μέγεθος της συνεταιριστικής οργάνωσης και με τον κύκλο εργασιών της. Προφανώς, σε ένα συνεταιρισμό πρώτου βαθμού με λίγες εργασίες, θα υπάρχουν λίγοι υπάλληλοι, ενώ σε συνεταιρισμό μεγαλύτερου βαθμού και με μεγαλύτερο όγκο εργασιών είναι αναγκαίο να υπάρχουν περισσότερα τμήματα ή και διευθύνσεις και περισσότεροι υπάλληλοι, για μια αποτελεσματικότερη λειτουργία του.

Στα τμήματα πρέπει να καθοριστούν με σαφήνεια οι αρμοδιότητές τους, ώστε να αναπτυχθεί το αίσθημα υπευθυνότητας μεταξύ των υπαλλήλων των συνεταιρισμών. Με την τμηματοποίηση επιτυγχάνεται:

1. Αποκέντρωση στη διοίκηση της εταιρίας.
2. Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, στο οποίο πρέπει να παραχωρούνται αρμοδιότητες, αλλά επίσης και δικαιώματα και κατοχύρωση από πλευράς διοίκησης. Έτσι, αξιοποιούνται και οι επιστημονικές γνώσεις των στελεχών της εταιρίας, αλλά και η διάθεσή τους για εντατικότερη εργασία.
3. Ανάπτυξη πνεύματος πρωτοβουλίας από μέρους των εργαζομένων, ώστε με απλούστερο τρόπο να διεκπεραιώνονται οι εργασίες, ανεξάρτητα από τα άλλα τμήματα της οργάνωσης.
4. Καταπολέμηση της γραφειοκρατίας.
5. Ταχύτερη λήψη αποφάσεων και υλοποίηση της πολιτικής της οργάνωσης, μέσα σε όσο το δυνατόν μικρότερο χρονικό διάστημα.
6. Αποτελεσματικότερη πολιτική, γιατί γίνεται παραγωγικότερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των διαθέσιμων μέσων παραγωγής.

Μια σύγχρονη διοίκηση ενός συνεταιρισμού πρέπει να στηρίζεται σε τρεις βασικές αρχές για να είναι αποτελεσματικότερη. Οι αρχές αυτές είναι:

- 1) Έμφαση στην ανάπτυξη των ανθρώπινων σχέσεων μέσα στο συνεταιρισμό, αλλά και στο περιβάλλον του.
- 2) Πρόσληψη στελεχών με επιστημονικές γνώσεις και μα εμπειρία.
- 3) Εκπαίδευση του προσωπικού για να εργάζεται παραγωγικότερα.

Με την πρώτη αρχή επιβάλλεται η δημιουργία καλών σχέσεων ανάμεσα σε διοίκηση και εργαζόμενους αλλά και μεταξύ των εργαζομένων. Αυτό γίνεται με τη δίκαιη πολιτική αμοιβών του προσωπικού, την αντικειμενική εξέλιξή του και τον σαφή καθορισμό και περιγραφή του έργου του, για το οποίο είναι υπεύθυνος ο κάθε υπάλληλος ώστε να μην παρατηρείται μετατόπιση ευθυνών.

Τα στελέχη του συνεταιρισμού πρέπει να έχουν συχνές σχέσεις με το περιβάλλον του, που αποτελείται κυρίως από τους συνεταίρους, στον τόπο παραγωγής και στην έδρα του.

Με τη δεύτερη αρχή, επιβάλλεται η πρόσληψη στελεχών με εξαιρετες επιστημονικές γνώσεις σε τομείς ανάλογους με τις δραστηριότητες των συνεταιρισμών, για να βελτιωθεί η αποδοτικότητα λειτουργίας τους προς όφελος των παραγωγών-μελών τους. Μεγάλη σημασία έχει επίσης η πείρα από προϋπηρεσία σε σχετικές θέσεις, ώστε να αποφεύγονται ορισμένα λάθη που προέρχονται από απειρία των προσλαμβανομένων, και έτσι οι συνεταιρισμοί να λειτουργούν αποτελεσματικότερα.

Με την τρίτη αρχή, είναι απαραίτητο οι εργαζόμενοι να κατανοήσουν ότι ο σκοπός των συνεταιρισμών είναι η σωστότερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση των παραγωγών-μελών τους. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού μεγάλο ρόλο παίζει η εκπαίδευση του προσωπικού, για να κατανοήσει τη σημασία των συνεταιρισμών και έτσι να εργάζεται ευσυνείδητα και παραγωγικότερα.

3.7 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ (Ν. 1541/85)

Με το νόμο 1541/85 το Σύγχρονο Ελληνικό Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα (Ε.Α.Σ.Κ.) εκσυγχρονίζεται. Οργανώνεται και διοικείται από συλλογικά όργανα που λειτουργούν και αποφασίζουν στη βάση της συμμετοχικής δημοκρατικής διαδικασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 1541/85 και των καταστατικών των Α.Σ.Ο (Αγροτικών Συνεταιριστικών οργανώσεων).

Τα επίπεδα οργάνωσης του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος είναι τρία. Το **πρωτοβάθμιο**, που αναφέρεται στο συνεταιρισμό της Κοινότητας ή του Δήμου, το **δευτεροβάθμιο**, που αναφέρεται στην ένωση των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών σε επίπεδο Νομού και το **τριτοβάθμιο**, που αναφέρεται στις Κεντρικές Κλαδικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (Κ.Κ.Σ.Ε) που έχουν ως περιφέρεια ολόκληρη την επικράτεια και αφορούν συγκεκριμένο κλάδο ή βασικό προϊόν.

Η ΠΕΣΕΓΕΣ παρόλο που είναι η ανώτατη αγροτική συνεταιριστική οργάνωση της χώρας, δεν αποτελεί ξεχωριστό βαθμό οργάνωσης του Α.Σ.Κ.

Επίσης δεν αποτελούν βαθμούς συνεταιριστικών οργανώσεων οι:

- συνεταιριστικοί οργανισμοί
- κοινές επιχειρήσεις συμμετοχής Α.Σ.Ο
- συνεταιριστικές εταιρίες

3.7.1 Οργανωτική συγκρότηση και διοίκηση πρωτοβάθμιων αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Οι πρωτοβάθμιες Α.Σ.Ο συγκροτούνται από 50 τουλάχιστον για τις Γενικές και 20 για τις Ειδικές συνελεύσεις, φυσικά πρόσωπα.

Διοικούνται από το Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από 5 τουλάχιστον μέλη ενώ η διοίκηση και η διαχείρισή τους εποπτεύονται και ελέγχονται από το Εποπτικό Συμβούλιο που αποτελείται από 3 μέλη.

Τόσο το Διοικητικό όσο και το Εποπτικό Συμβούλιο εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Α.Σ.Ο για τριετή θητεία.

Όσον αφορά την οργάνωση των δραστηριοτήτων των πρωτοβάθμιων Α.Σ.Ο, αυτές ομαδοποιούνται εσωτερικά σε δέσμες ομοειδών δραστηριοτήτων και μπορούν να διατηρήσουν την παραδοσιακή μορφή τμημάτων, όπως λ.χ. πιστωτικών εργασιών, πωλήσεων κλπ. Μπορούν όμως να πάρουν και νέες μορφές όπως λ.χ. τη μορφή της *κλαδικής οργάνωσης παραγωγής αγροτικού συνεταιρισμού* (Κ.Ο.Π.Α.Σ.) ή τη μορφή της *ομάδας κοινής εκμετάλλευσης* (Ο.Κ.Ε).

Σε μια πρωτοβάθμια Α.Σ.Ο μπορούν να υπάρχουν περισσότερες από μια Κ.Ο.Π.Α.Σ και Ο.Κ.Ε, αν οι ανάγκες της το επιβάλλουν. Οι πρωτοβάθμιες Α.Σ.Ο μπορούν να συνεργάζονται μεταξύ τους και να συγκροτούν ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ (ΣΕΤ) ή να συνεργάζονται με τρίτους και να συγκροτούν ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (ΚΕΠ).

Η αποτελεσματικότητα των πρωτοβάθμιων Α.Σ.Ο κρίνεται από το βαθμό ανταπόκρισης των μελών τους στις υποχρεώσεις τους και το βαθμό λειτουργίας των οργάνων τους, όπως λ.χ. της Γενικής Συνέλευσης και του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η μαζική και ενεργητική συμμετοχή όλων των μελών των Α.Σ.Ο σε όλες τις διαδικασίες, συμβάλει στην αναβάθμιση αυτών και των οργάνων τους καθώς και στον αρτιότερο προγραμματισμό ανάπτυξής τους. Επίσης συμβάλει στην ανάδειξη νέων και ικανών στελεχών.

3.7.2 Οργανωτική συγκρότηση και διοίκηση δευτεροβάθμιων αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ).

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί που έχουν την έδρα τους στον ίδιο νομό, συνιστούν τη δευτεροβάθμια Α.Σ.Ο την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ) του νομού. Η ΕΑΣ διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από 5 τουλάχιστον μέλη. Η διοίκηση και η λειτουργία της εποπτεύεται και ελέγχεται από το Εποπτικό Συμβούλιο της ΕΑΣ.

Τόσο το Διοικητικό Συμβούλιο όσο και το Εποπτικό Συμβούλιο εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση της ΕΑΣ που απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους όλων των Αγροτικών Συνεταιρισμών του νομού ανάλογα με τον αριθμό των μελών τους.

Οι δραστηριότητες της ΕΑΣ αποσκοπούν στη δημιουργία υποδομής για την αποτελεσματικότερη δράση των μελών της, δηλαδή των πρωτοβάθμιων Α.Σ.Ο.

Με το νόμο 1541/85 η ΕΑΣ δεν ασχολείται με την πρωτογενή παραγωγή. Ιδρύει και διευθύνει μονάδες επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων των μελών της, μόνο όταν απαιτείται η συνεργασία δυο ή περισσότερων μελών της.

Στα πλαίσια της ΕΑΣ μπορούν να λειτουργούν *παραρτήματα* της για την πληρέστερη εκπλήρωση των σκοπών της. Μπορούν ακόμα να συγκροτούνται *Κλαδικές Οργανώσεις Παραγωγής Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (Κ.Ο.Π.Ε.Α.Σ)* κατά κλάδο παραγωγής ή βασικό προϊόν.

Μεταξύ ΕΑΣ μπορούν να συγκροτούνται *Συνεταιριστικές Εταιρείες* (ΣΕΤ). Μπορούν ακόμα να συνεργάζονται οι ΕΑΣ με τρίτους, *Κοινές Επιχειρήσεις* (Κ.Ε.Π) για την αντιμετώπιση ειδικών αναγκών.

Επίσης μπορούν, με απόφαση των Γενικών Συνελεύσεων, 5 τουλάχιστον ΕΑΣ να συγκροτούν *Συνεταιριστικούς Οργανισμούς* (Σ.Ο) με σκοπό τον καλύτερο συντονισμό και την αποτελεσματικότερη υποβοήθηση του έργου των ΑΣΟ σε τομείς παραγωγής ή προμήθειας αγροτικών εφοδίων, όπως λ.χ. παραγωγή, εμπορία, διάθεση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων, μηχανημάτων κλπ, καθώς και στους τομείς διακίνησης αγροτικών προϊόντων στην εσωτερική και εξωτερική αγορά και στην αγορά και αναδιανομή αγροτικής γής.

Οι Συνεταιριστικοί Οργανισμοί διοικούνται από το Διοικητικό Συμβούλιο που απαρτίζεται από 7 τουλάχιστον μέλη. Τη διοίκηση των Σ.Ο εποπτεύει και ελέγχει το Εποπτικό Συμβούλιο από 5 τουλάχιστον μέλη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο όσο και το Εποπτικό Συμβούλιο εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση του Σ.Ο που απαρτίζεται από αντιπροσώπους όλων των ΕΑΣ που συμμετέχουν στο Σ.Ο.

3.7.3 Οργανωτική συγκρότηση και διοίκηση τριτοβάθμιων αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, των Κεντρικών Κλαδικών Συνεταιριστικών Ενώσεων (Κ.Κ.Σ.Ε).

Οι Κεντρικές Κλαδικές Συνεταιριστικές Ενώσεις έχουν περιφέρεια ολόκληρη την επικράτεια και αφορούν συγκεκριμένο κλάδο παραγωγής η βασικό προϊόν. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούν να υπάρχουν για τον ίδιο κλάδο ή το ίδιο βασικό προϊόν περισσότερες από μια Κ.Κ.Σ.Ε.

Σκοπός τους είναι ο συντονισμός και η ενίσχυση του έργου του Αγροτικού Συνεταιριστικού Κινήματος γενικά.

Σε Κεντρικές Κλαδικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (Κ.Κ.Σ.Ε) μπορούν να συμμετέχουν όλες οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ) στα πλαίσια των οποίων λειτουργούν Κλαδικές Οργανώσεις Παραγωγής Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (Κ.Ο.Π.Ε.Α.Σ) του κλάδου ή του βασικού προϊόντος.

Οι Κ.Κ.Σ.Ε διοικούνται με τον ίδιο τρόπο που διοικούνται και οι δευτεροβάθμιες ΑΣΟ. Οι Γενικές Συνελεύσεις τους απαρτίζονται από τους αντιπροσώπους των ενώσεων-μελών τους που πρέπει να είναι και μέλη των αντίστοιχων Κ.Ο.Π.Ε.Α.Σ των ΕΑΣ.

Οι Κ.Κ.Σ.Ε μπορούν να συγκροτούν στο εσωτερικό τους *Παραρτήματα* και να ιδρύουν *Συνεταιριστικές Εταιρείες* και *Κοινές Επιχειρήσεις*.

3.8 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΣΕΓΕΣ

Η κορυφαία οργάνωση του Α.Σ.Κ αποτελείται από όλες τις Ε.Α.Σ της χώρας. Διοικείται από 21μελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο με τη σειρά του εποπτεύεται και ελέγχεται από το Εποπτικό Συμβούλιο. Και τα δύο εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ που απαρτίζεται από αντιπροσώπους των Ε.Α.Σ σε μια αναλογία 40:1, δηλαδή ανά 40 αντιπροσώπους των Ε.Α.Σ εκλέγεται ένας αντιπρόσωπος για τη Γενική Συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Η ΠΑΣΕΓΕΣ δεν ασχολείται με την παραγωγή, διακίνηση ή εμπορία αγροτικών προϊόντων και εφοδίων αλλά καθοδηγεί, εκπροσωπεί και εκφράζει συνολικά το Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα προς τα έξω. Διαμορφώνει προτάσεις και γνωμοδοτεί στα όργανα της πολιτείας για τη χάραξη της αγροτικής και συνεταιριστικής πολιτικής.

Ενεργεί για τη διάδοση συνεταιριστικής ιδέας και τη συνεταιριστική διαπαιδαγώγηση και επιμόρφωση των αγροτών. Μπορεί να συγκροτεί περιφερειακά *Παραρτήματα* για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των στόχων της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΕΤΑΡΤΟ

**ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ**

Η αποδοτική λειτουργία κάθε συλλογικού οργάνου εξαρτάται από τη διοίκησή του. Όσο πιο καλά διαρθρωμένο είναι το σύστημα διοίκησής του και όσο πιο κατάλληλα είναι τα πρόσωπα που το επανδρώνουν, τόσο πιο καλή θα είναι και η διοίκησή του.

Οι συνεταιρισμοί έχουν ιδιαίτερη ανάγκη από καλά οργανωμένη διοίκηση, λόγω των ποικίλων δραστηριοτήτων τους.

Σύμφωνα με το νόμο 1541/85 τα όργανα διοικήσεως των συνεταιριστικών οργανώσεων είναι τρία:

- Η Γενική Συνέλευση
- Το Διοικητικό Συμβούλιο
- Το Εποπτικό Συμβούλιο.

4.1 ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Η Γενική Συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο του συνεταιρισμού και απαρτίζεται από όλα τα μέλη του, τα οποία μετέχουν και ψηφίζουν αυτοπροσώπως. Κάθε μέλος έχει μία ψήφο.

4.1.1 Αρμοδιότητες¹⁹

Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει για κάθε θέμα για το οποίο δεν προβλέπεται άλλο αρμόδιο όργανο.

Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης ανήκουν:

- 1) Η τροποποίηση του καταστατικού.
- 2) Η συγχώνευση, η μετατροπή, η παράταση της διάρκειας και η διάλυση του συνεταιρισμού.
- 3) Η εκλογή και η ανάκληση των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

¹⁹ Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις Νόμος 2810/2000 ΦΕΚ 149/10-9-1993, Άρθρο 10

- 4) Η έγκριση του ισολογισμού και του λογαριασμού `` Αποτελέσματα Χρήσης `` και ο καθορισμός του τρόπου διάθεσης των πλεονασμάτων της χρήσης.
- 5) Η επιβάρυνση των μελών από τυχόν ζημιές.
- 6) Η μεταβολή του ύψους της συνεταιρικής μερίδας.
- 7) Η επιβολή εισφοράς στα μέλη.
- 8) Η έγκριση του προγράμματος επιχειρηματικής δράσης και ανάπτυξης του συνεταιρισμού και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός.
- 9) Η έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων.
- 10) Η απαλλαγή από κάθε ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου.
- 11) Η ψήφιση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας και του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως Προσωπικού.
- 12) Η απόφαση για την αγορά και πώληση ακινήτων.
- 13) Η απόφαση για τη συγκρότηση και λειτουργία από τα μέλη του συνεταιρισμού Κλαδικών Οργανώσεων Παραγωγής Αγροτικού Συνεταιρισμού (Κ.Ο.Π.Α.Σ.), που αντιστοιχούν στους κλάδους παραγωγής και στα βασικά προϊόντα ή δραστηριότητες του συνεταιρισμού.
- 14) Ο ορισμός των ελεγκτών για την επόμενη οικονομική χρήση και ο καθορισμός της αμοιβής τους.
- 15) Κάθε άλλο θέμα, που προβλέπεται στο καταστατικό.

Η Γενική Συνέλευση μπορεί με απόφασή της να μεταβιβάζει στο Διοικητικό Συμβούλιο την άσκηση των αρμοδιοτήτων της για την αγορά ή πώληση ακινήτου και τη σύναψη δανείου για το σκοπό αυτό, όπως επίσης και να το εξουσιοδοτεί, μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού που εγκρίθηκε, να μεταφέρει κονδύλια από έναν λογαριασμό σε άλλον.

4.1.2 Σύγκληση – Ψηφοφορία

Η Γενική Συνέλευση συγκαλείται από το Διοικητικό Συμβούλιο σε τακτική συνεδρίαση μια φορά το χρόνο. Η συνέλευση πραγματοποιείται στην έδρα του

συνεταιρισμού μέσα στο πρώτο τετράμηνο του έτους ενώ η διαδικασία της σύγκλησης καθορίζεται από το καταστατικό.

Το Διοικητικό ή το Εποπτικό Συμβούλιο μπορούν να συγκαλέσουν έκτακτη Γενική Συνέλευση για λόγους που προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό ή αν αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του συνεταιρισμού.

Επίσης, έκτακτη Γενική Συνέλευση μπορεί να ζητήσει το ένα πέμπτο (1/5) των μελών του συνεταιρισμού.

Αν το Δ.Σ αρνηθεί ή αδρανήσει να συγκαλέσει έκτακτη Γ.Σ μέσα σε 15 ημέρες από την υποβολή της αίτησης, τα μέλη συγκαλούν τη Γ.Σ.

Το 1/5 των μελών μπορεί να ζητήσει, κατά τους όρους του καταστατικού, την εγγραφή θεμάτων στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης. Το Δ.Σ υποχρεούται να περιλάβει τα θέματα σε αυτή.

Η συνέλευση μπορεί να συζητήσει και να λάβει απόφαση μόνο πάνω σε θέματα τα οποία περιέχονται στην πρόσκληση.

Θέματα αναβολής ή διακοπής της συνέλευσης, σύγκλησης νέας και εγγραφής νέων μελών δεν είναι αναγκαίο να αναγράφονται στην πρόσκληση.

Η ψηφοφορία γίνεται όπως ορίζει το καταστατικό. Ειδικά για αρχαιρεσίες, παροχή εμπιστοσύνης, απαλλαγή από ευθύνη, έγκριση απολογισμού και ισολογισμού και για προσωπικά θέματα η ψηφοφορία είναι μυστική.

Τα μέλη του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου δεν έχουν δικαίωμα ψήφου σε θέματα απαλλαγής από ευθύνη τους στο συνεταιρισμό.

4.1.3 Απαρτία

Η Γενική Συνέλευση συνεδριάζει έγκυρα, εφόσον στην αρχή της συνεδρίασης είναι παρόντα τα μισά τουλάχιστον τακτικά μέλη.

Εάν στην πρώτη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης δεν υπάρξει απαρτία, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται χωρίς νέα πρόσκληση στον ίδιο τόπο, την ίδια μέρα και ώρα της επόμενης εβδομάδας και με τα ίδια θέματα ημερήσιας διάταξης. Στην επαναληπτική αυτή

συνεδρίαση, απαρτία υπάρχει, οποιοσδήποτε και αν είναι ο αριθμός των εκπροσωπούμενων σε αυτήν ψήφων.

Κατ' εξαίρεση, όταν πρόκειται για αποφάσεις που αφορούν στην: α) μεταβολή του σκοπού του συνεταιρισμού, β) συγχώνευση με άλλο συνεταιρισμό, γ) μετατροπή του συνεταιρισμού, δ) διάλυση του συνεταιρισμού, και ε) τροποποίηση του καταστατικού, η γενική συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως, εφόσον, στην έναρξη της συνεδρίασης, είναι παρόντα ή αντιπροσωπεύονται μέλη του συνεταιρισμού, που έχουν δικαίωμα ψήφου και εκπροσωπούν τουλάχιστον τα δυο τρίτα ($2/3$) του όλου αριθμού των ψήφων. Εάν δεν υπάρξει η απαρτία αυτή, η γενική συνέλευση συνέρχεται σε επαναληπτική συνέλευση και βρίσκεται σε απαρτία εφόσον κατά την έναρξη της συνεδρίασης είναι παρόντα ή αντιπροσωπεύονται μέλη, που έχουν δικαίωμα ψήφου και εκπροσωπούν τουλάχιστον το μισό ($1/2$) του όλου αριθμού των ψήφων.

4.1.4 Απόφαση

Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης στα θέματα ημερήσιας διάταξης λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων κατά την ψηφοφορία συνεταίρων.

Για τη λήψη απόφασης σχετικά με την παράταση της διάρκειας του συνεταιρισμού, τη διάλυσή του, τη μεταβολή των σκοπών του, τη συγχώνευσή του, τη συμμετοχή του σε κοινές επιχειρήσεις, ή σε συνεταιριστικές εταιρείες, την ανάκληση του Δ.Σ, του Ε.Σ ή των μελών αυτών, την ανάκληση αντιπροσώπων σε συνεταιριστικές οργανώσεις ανώτερου βαθμού, σε συνεταιριστικούς οργανισμούς ή στη ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ, την τροποποίηση του καταστατικού του, την επιβάρυνση των μελών για κάλυψη τυχόν ζημιών, την επιβολή ειδικής εισφοράς στα μέλη και για κάθε άλλο θέμα, όπου ο νόμος αυτός ή το καταστατικό του συνεταιρισμού απαιτεί αυξημένη πλειοψηφία, απαιτείται παρουσία των δυο τρίτων ($2/3$) του συνόλου των μελών και πλειοψηφία των δυο τρίτων των παρόντων.

Η γενική συνέλευση αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία για θέματα που αφορούν αρχαιρεσίες, απαλλαγή από την ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου, έγκριση του ισολογισμού, του απολογισμού και του πίνακα αποτελεσμάτων χρήσης και προσωπικά θέματα.

4.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

4.2.1 Διοικητικό Συμβούλιο - Συγκρότηση

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγεται από τη γενική συνέλευση, ο αριθμός των μελών του είναι πάντοτε περιττός και δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τρία.

Η διάρκεια της θητείας των μελών του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται από το καταστατικό και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τεσσάρων (4) ούτε μικρότερη των δυο (2) ετών. Οι σύμβουλοι είναι επανεκλέξιμοι και ανακαλούνται ελεύθερα από τη γενική συνέλευση.

Στις πρωτοβάθμιες αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις (Α.Σ.Ο) συμμετέχει στο Δ.Σ. εκπρόσωπος του προσωπικού. Αν 3 μήνες πριν από τις εκλογές ο αριθμός των μελών του προσωπικού του συνεταιρισμού είναι μεγαλύτερος από είκοσι (20), το προσωπικό εκπροσωπείται στο Δ.Σ. από ένα μέλος του, που εκλέγεται από το σύνολό του. Για τον υπολογισμό του αριθμού των μελών του προσωπικού δεν λαμβάνονται υπόψη οι εποχιακοί εργάτες ή οι συνδεδεμένοι με σύμβαση έργου με το συνεταιρισμό.

Ο εκπρόσωπος του προσωπικού έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών του Δ.Σ, δεν δικαιούται όμως να εκλέγεται για τα αξιώματα του προέδρου, αντιπροέδρου, γενικού γραμματέα και ταμία. Αν δεν οριστεί εκπρόσωπος του προσωπικού στο Δ.Σ, μέχρι την εκλογή εκπροσώπου, μετέχει ο πρόεδρος του συλλόγου του προσωπικού. Αν δεν υπάρχει σύλλογος, τα μέλη του Δ.Σ. του συνεταιρισμού ορίζουν τον εκπρόσωπο του προσωπικού.

Τις εκλογές για την ανάδειξη των Διοικητικών Συμβουλίων των συνεταιρισμών διενεργεί εφορευτική επιτροπή, η οποία εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μελών και αποτελείται από 3 τουλάχιστον μέλη.

Οι εκλογές γίνονται με μυστική ψηφοφορία με το σύστημα των συνδυασμών. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τους υποψήφιους για το Δ.Σ. οι οποίοι αναγράφονται στο ψηφοδέλτιο με αλφαβητική σειρά.

Στις εκλογές μπορούν να συμμετέχουν μεμονωμένοι υποψήφιοι και συνδυασμοί, ανεξάρτητα από τον αριθμό των υποψηφίων που περιλαμβάνουν.

Κάθε μέλος ψηφίζει όσους υποψηφίους του συνδυασμού της προτίμησής του επιθυμεί, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των μελών του εκλεγόμενου οργάνου, με σταυρό που σημειώνεται δίπλα στο όνομα κάθε υποψηφίου.

Ψηφοδέλτια, που δεν έχουν σταυρό προτίμησης ή έχουν σταυρούς περισσότερους από τον αριθμό των συμβούλων που θα εκλεγούν, είναι έγκυρα και υπολογίζονται υπέρ του συνδυασμού, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι σταυροί προτίμησης.

Οι έδρες του Δ.Σ κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη. Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του Δ.Σ. Το πηλίκο της διαίρεσης και σε περίπτωση ύπαρξης κλάσματος ο πλησιέστερος προς το κλάσμα ακέραιος αριθμός, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Αν το κλάσμα ισούται με το μισό της μονάδας, ως εκλογικό μέτρο θεωρείται ο μεγαλύτερος ακέραιος αριθμός. Κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες στο Δ.Σ. όσες φορές χωράει το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε.

Μεμονωμένος υποψήφιος εκλέγεται μόνο αν λάβει αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων ίσο τουλάχιστον με το εκλογικό μέτρο.

Οι έδρες που μένουν αδιάθετες κατανέμονται από μια στους συνδυασμούς εκείνους που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μια έδρα και συγκεντρώνουν υπόλοιπο ψηφοδελτίων μεγαλύτερο από το $\frac{1}{3}$ του εκλογικού μέτρου κατά τη σειρά του αριθμού των υπολοίπων. Οι έδρες που μένουν αδιάθετες και μετά την εφαρμογή της διάταξης αυτής, κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών που έχουν το μεγαλύτερο υπόλοιπο ψηφοδελτίων κατά τη σειρά της επιτυχίας.

Σε περίπτωση ισοδυναμίας γίνεται κλήρωση.

Από κάθε συνδυασμό εκλέγονται όσοι συγκέντρωσαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Οι υπόλοιποι υποψήφιοι του συνδυασμού είναι αναπληρωματικοί κατά τη σειρά του αριθμού σταυρών προτίμησης που πήραν.

Το Δ.Σ συγκροτείται σε σώμα αμέσως μετά την εκλογή του, εκλέγει μεταξύ των μελών του πρόεδρο, αντιπρόεδρο, γενικό γραμματέα και ταμία, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού.

Κατά τη διάρκεια της θητείας του, η από τα μέλη του απόφαση ανάκλησης και ανακατανομής αξιωματών μεταξύ των ίδιων προσώπων είναι δυνατή μόνο με πλειοψηφία των δυο τρίτων ($\frac{2}{3}$) του συνόλου των μελών του.

Οι εκλογές για την ανάδειξη των μελών του διοικητικού, του εποπτικού συμβουλίου και των αντιπροσώπων γίνονται ταυτόχρονα.

4.2.2 Αρμοδιότητες – Λειτουργία

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκπροσωπεί το συνεταιρισμό, δικαστικά και εξώδικα, σύμφωνα με το καταστατικό και αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν τη διοίκηση και διαχείριση του συνεταιρισμού μέσα στα πλαίσια του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης.

Το Δ.Σ. μπορεί να μεταβιβάζει την άσκηση ορισμένων αρμοδιοτήτων του ή να αναθέτει τη διεξαγωγή ορισμένων εργασιών και την υπογραφή των σχετικών πράξεων και εγγράφων σε ένα από τα μέλη του ή σε υπάλληλό του ή σε οποιοδήποτε τρίτο.

Συνεδριάζει υποχρεωτικά μια φορά το μήνα και οι συνεδριάσεις του μπορούν να είναι δημόσιες κατά τους όρους του καταστατικού.

Βρίσκεται σε απαρτία όταν τα παρόντα μέλη του είναι περισσότερα από τα απόντα, ενώ αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του.

4.2.3 Ευθύνη – Αποζημίωση μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ευθύνονται για κάθε ζημιά που υπαιτίως προκάλεσαν στο συνεταιρισμό κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Το Διοικητικό, το Εποπτικό Συμβούλιο ή το ένα πέμπτο (1/5) τουλάχιστον του αριθμού των μελών του συνεταιρισμού ή των αντιπροσώπων μπορούν να ασκήσουν αγωγή αποζημίωσης εναντίον μέλους ή μελών του Δ.Σ. με αίτημα την αποκατάσταση της ζημιάς.

Στα μέλη του Δ.Σ. παρέχεται αποζημίωση για την απασχόλησή τους με τις υποθέσεις του συνεταιρισμού. Η αποζημίωση καθορίζεται στην αρχή της θητείας του Δ.Σ. από τη Γενική Συνέλευση και είναι ανεξάρτητη από τα έξοδα κίνησης και παράστασης και από άλλες δαπάνες, οι οποίες γίνονται για χάρη του συνεταιρισμού και αποδίδονται στα μέλη, κατά τους όρους του καταστατικού.

4.3 ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η εποπτεία και ο έλεγχος της διοίκησης και της διαχείρισης των υποθέσεων των συνεταιριστικών οργανώσεων ασκείται από το Εποπτικό Συμβούλιο.

4.3.1 Συγκρότηση

Το Εποπτικό Συμβούλιο αποτελείται από 3 τουλάχιστον μέλη, ένα από τα οποία εκλέγεται ως πρόεδρος. Η εκλογή, συγκρότηση και λειτουργία του Ε.Σ είναι ανάλογες με τις αντίστοιχες του Δ.Σ. Δεν μπορεί να εκλεγεί μέλος του, συνεταίρος που κατά την τελευταία διετία ήταν μέλος Διοικητικού Συμβουλίου της ίδιας ή συνεταιριστικής οργάνωσης ανώτερου βαθμού.

Ο συνεταίρος δεν μπορεί να είναι συγχρόνως μέλος διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου συνεταιριστικής οργάνωσης.

4.3.2 Αρμοδιότητες και Λειτουργία

Το Εποπτικό Συμβούλιο ελέγχει την τήρηση των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης. Έχει δικαίωμα να λαμβάνει γνώση των βιβλίων, εγγράφων και κάθε άλλου στοιχείου αναγκαίου για το λογιστικό-διαχειριστικό έλεγχο, καθώς και να ζητά πληροφορίες για την πορεία των υποθέσεων της συνεταιριστικής οργάνωσης.

Για κάθε διαχειριστική περίοδο συντάσσει έκθεση την οποία υποβάλλει στη Γενική Συνέλευση πριν από την έγκριση των πεπραγμένων του Δ.Σ και του ισολογισμού. Η έγκριση των πεπραγμένων και του ισολογισμού είναι δυνατή και αν δεν υποβληθεί η έκθεση.

Το Εποπτικό Συμβούλιο συνεδριάζει τουλάχιστον μια φορά στους τρεις μήνες. Το Διοικητικό Συμβούλιο της συνεταιριστικής οργάνωσης καθώς και το ένα δέκατο του αριθμού των μελών ή των αντιπροσώπων μπορεί να συγκαλέσει έκτακτα το Ε.Σ.

4.3.3 Σώμα ελεγκτών συνεταιριστικών οργανώσεων

Οι συνεταιριστικές οργανώσεις είναι υπό την προστασία του κράτους.

Η εποπτεία έχει σαν σκοπό²⁰:

1. Τη νόμιμη λειτουργία των συνεταιριστικών οργανώσεων και κυρίως την τήρηση από τα όργανά τους του νόμου, του καταστατικού και των κανονισμών.
2. Το διαχειριστικό και λογιστικό έλεγχο των συνεταιριστικών οργανώσεων και γενικά την παρακολούθηση της οικονομικής κατάστασής τους.
3. Την υποβοήθηση του έργου τους των συνεταιριστικών οργανώσεων και την ορθολογική οργάνωση, τη σωστή επιχειρηματική δράση, την αποδοτική λειτουργία και την πληρέστερη άσκηση των δραστηριοτήτων τους.
4. Την υποβοήθηση των Εποπτικών Συμβουλίων στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Η εποπτεία ασκείται δια του σώματος ελεγκτών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Το σώμα συγκροτείται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Γεωργίας, μετά από σύμφωνη γνώμη της ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Το σώμα εποπτεύεται από τον Υπουργό Γεωργίας, που διορίζει το επταμελές Διοικητικό του Συμβούλιο. Σε αυτό συμμετέχουν ένα μέλος του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π) οικονομικού μαθήματος ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος, ειδικευμένο στη διοίκηση επιχειρήσεων, που ορίζεται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ως πρόεδρος, τέσσερα μέλη που ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ. και δυο μέλη που ορίζονται από τον Υπουργό Γεωργίας.

Το προεδρικό διάταγμα με το οποίο συγκροτείται το σώμα των ελεγκτών προβλέπει τον αριθμό των ελεγκτών, τη διάρθρωση του σώματος, τα προσόντα τους, τις αποδοχές τους, τον τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνονται, τους όρους και τη διαδικασία απόλυσής τους, τα καθήκοντά τους, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα ρυθμίζεται ο τρόπος διενέργειας και η διαδικασία του ελέγχου.

²⁰ Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις Νόμος 1541/85 ΦΕΚ 68 Α΄, σελ 22

Οι ελεγκτές προσλαμβάνονται με απόφαση του Δ.Σ του σώματος και κατά την εκτέλεση των εργασιών τους είναι ανεξάρτητοι. Απαγορεύεται οποιαδήποτε παρέμβαση στο έργο τους ενώ οι ίδιοι υποχρεούνται να τηρούν εχεμύθεια για ότι μαθαίνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Δικαιούνται να ελέγχουν τα βιβλία, τους λογαριασμούς και κάθε άλλο στοιχείο της συνεταιριστικής οργάνωσης, που κρίνεται χρήσιμο για την πλήρη και επιτυχή εκτέλεση του έργου τους. Οφείλουν να εξακριβώνουν την αλήθεια και τη νομιμότητα των εγγραφών στα βιβλία και στα διάφορα στοιχεία των ελεγχομένων, κυρίως δε να ελέγχουν τον ισολογισμό και τον απολογισμό των συνεταιριστικών οργανώσεων και να διαπιστώνουν την ακρίβεια, την ειλικρίνεια και τη νομιμότητα των περιεχομένων. Μετά τον έλεγχο υποβάλλουν το πόρισμα των εργασιών τους στη Γενική Συνέλευση των μελών της συνεταιριστικής οργάνωσης που ελέγχθηκε και στο όργανο, την οργάνωση ή τα μέλη που ζήτησαν τη διενέργεια του ελέγχου.

Οι ελεγκτές ευθύνονται για κάθε ζημιά που υπαιτίως προκάλεσαν στην συνεταιριστική οργάνωση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Τέλος, οι ελεγκτές διενεργούν έλεγχο μόνο μετά από πρόσκληση της ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ, του Διοικητικού Συμβουλίου, του Εποπτικού Συμβουλίου, της Γενικής Συνέλευσης της συνεταιριστικής οργάνωσης ή του ενός πέμπτου (1/5) των συνεταίρων ή των αντιπροσώπων. Ο νομάρχης, προκειμένου για τις συνεταιριστικές οργανώσεις της περιοχής του και ο Υπουργός Γεωργίας, προκειμένου για τις τριτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις ή τους συνεταιριστικούς οργανισμούς ή την ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ, μπορούν να ζητήσουν τη διενέργεια ελέγχου από το σώμα ελεγκτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΕΜΠΤΟ

**ΕΠΟΠΤΕΙΑ-ΕΛΕΓΧΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ**

5.1 ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ²¹

Η εποπτεία των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων κάθε βαθμίδας και των συνεταιριστικών εταιριών (Σ.Ε) ασκείται από τον Υπουργό Γεωργίας. Με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ανατίθενται συγκεκριμένα έργα εποπτείας σε υπαλλήλους του Υπουργείου Γεωργίας. Συγκεκριμένα έργα ελέγχου μπορεί να αναθέτει ο Υπουργός Γεωργίας και σε ορκωτούς ελεγκτές ή σε ελεγκτές πτυχιούχους ανωτάτων σχολών που έχουν άδεια άσκησης οικονομολογικού επαγγέλματος από το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, καθώς και σε άλλους ειδικούς επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες.

Η εποπτεία αφορά στη σύννομη λειτουργία και στην υποβοήθηση του έργου τους και περιλαμβάνει κυρίως την εξακρίβωση της καταβολής της αξίας των συνεταιριστικών μερίδων ή των άλλων ληξιπρόθεσμων οικονομικών υποχρεώσεων των μελών τους, την τήρηση των διατάξεων των νόμων, του καταστατικού και των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, καθώς και την εξακρίβωση της αλήθειας του ισολογισμού, των λοιπών ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και γενικά των τηρούμενων από τις συνεταιριστικές οργανώσεις βιβλίων και στοιχείων.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού το Υπουργείο Γεωργίας προβαίνει στην παροχή οδηγιών, την διατύπωση προτύπων καταστατικών και εσωτερικών κανονισμών, την σύνταξη μελετών και την διενέργεια ερευνών πάνω στα προβλήματα των συνεταιρισμών και την διάδοση των συνεταιριστικών ιδεών και αρχών.

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Γεωργίας εντός ενός έτους από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, καθορίζονται το περιεχόμενο και ο τρόπος άσκησης της εποπτείας, τα καθήκοντα των οργάνων άσκησης αυτής, οι υποχρεώσεις των εποπτευομένων προς την εποπτεύουσα αρχή, κυρίως για την παροχή εγγράφων ή άλλων αναγκαίων για την άσκηση της εποπτείας στοιχείων και πληροφοριών, καθώς και οι επιβαλλόμενες διοικητικές κυρώσεις από την εποπτεύουσα αρχή, στην περίπτωση μη σύννομης λειτουργίας των συνεταιριστικών οργανώσεων.

²¹ Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, Νόμος 2810/2000 ΦΕΚ 149/10-9-1993, Άρθρο 16

Με αποφάσεις του Υπουργού Γεωργίας, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την άσκηση της κρατικής εποπτείας.

5.2 ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο διαχειριστικός, λογιστικός και οικονομικός έλεγχος των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων κάθε βαθμίδας ασκείται ως εξής²²:

α) Στις Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις για τις οποίες συντρέχουν οι προϋποθέσεις ελέγχου των ανωνύμων εταιριών, με βάση τα προεδρικά διατάγματα ή τις υπουργικές αποφάσεις του νόμου 2190/1920, από μέλη των ορκωτών ελεγκτών, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, όπως ισχύει κάθε φορά.

β) Στις λοιπές Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, από ορκωτούς ελεγκτές ή από ελεγκτές πτυχιούχους ανωτάτων σχολών, που έχουν άδεια άσκησης οικονομολογικού επαγγέλματος από το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος, σύμφωνα με τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος 475/1991.

Δεν μπορούν να ορισθούν ελεγκτές μέλη και υπάλληλοι της ελεγχόμενης οργάνωσης.

Οι ελεγκτές και οι ισάριθμοι αναπληρωτές τους ορίζονται από την προηγούμενη τακτική γενική συνέλευση των Α.Σ.Ο, εκτός από τους ελεγκτές της πρώτης εταιρικής χρήσης, οι οποίοι ορίζονται από το καταστατικό. Η αμοιβή των ελεγκτών ορίζεται με την απόφαση ορισμού τους ή από το καταστατικό. Οι ελεγκτές μπορούν να επαναδιορίζονται, όμως όχι για περισσότερες από πέντε συνεχείς χρήσεις και υποχρεούνται να υποβάλλουν το πόρισμα του ελέγχου στο διοικητικό συμβούλιο της ελεγχόμενης οργάνωσης και στην εποπτεύουσα αρχή, το αργότερο σε είκοσι ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση.

Το πόρισμα αυτό του ελέγχου, που υποβάλλουν οι ελεγκτές στο διοικητικό συμβούλιο της Αγροτικής Συνεταιριστικής Οργάνωσης, υποχρεούται η τελευταία να το ανακοινώσει στη πρώτη μετά τον έλεγχο γενική συνέλευση των μελών της. Αντίγραφο του πορίσματος υποβάλλουν οι ελεγκτές στην εποπτεύουσα αρχή. Το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να

²² Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, Νόμος 2810/2000 ΦΕΚ 149/10-9-1993, Άρθρο 17

καλεί εγγράφως τον ελεγκτή πέντε ημέρες τουλάχιστον πριν από τη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης, για να παρίσταται σε αυτήν.

Ο ελεγκτής υποχρεούται να παρίσταται στη γενική συνέλευση και να παρέχει οποιαδήποτε πληροφορία ή διευκρίνιση του ζητηθεί.

Αν από το πόρισμα του ελέγχου υπάρχουν ενδείξεις ότι έχουν τελεστεί πράξεις, που τιμωρούνται από τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα ή των άλλων ειδικών ποινικών νόμων, οι ελεγκτές υποχρεούνται εντός δέκα ημερών να υποβάλλουν το πόρισμα τους ή τη σχετική έκθεσή τους στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή και να αναφέρουν στον Υπουργό Γεωργίας τις παραβάσεις του νόμου ή του καταστατικού.

Οι ελεγχόμενοι έχουν υποχρέωση να θέτουν στη διάθεση των ελεγκτών κατάλληλο χώρο, όλα τα βιβλία και τα στοιχεία και να παρέχουν κάθε πληροφορία που χρειάζεται ο ελεγκτής για την εκτέλεση του έργου του.

Οι ελεγκτές δικαιούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους να ελέγχουν τα βιβλία, τους λογαριασμούς και κάθε άλλο στοιχείο της συνεταιριστικής οργάνωσης, που κρίνεται χρήσιμο για την πλήρη και επιτυχή εκτέλεση του έργου τους.

Οι ελεγκτές ελέγχουν κυρίως:

- Τη νομιμότητα των αποφάσεων και των πράξεων των θεσμικών οργάνων των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.
- Τη λογιστική τάξη και κυρίως αν τηρήθηκαν οι αρχές και οι κανόνες της λογιστικής επιστήμης.
- Την οικονομική κατάσταση των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, που προκύπτει από τον έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, τα στοιχεία του ισολογισμού, του λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσης" και των προσαρτημάτων. Στο πόρισμα πρέπει να προσδιορίζεται η πορεία της οικονομικής κατάστασης των Α.Σ.Ο στο πλαίσιο των καταστατικών τους σκοπών και των ετήσιων προγραμμάτων δράσης τους.
- Τη διαχειριστική τάξη, όσον αφορά τη νομιμότητα μόνο της πραγματοποίησης των δαπανών και αποσκοπεί κυρίως στη διαπίστωση τυχόν διαπραχθεισών ατασθαλιών, καταχρήσεων ή άλλων παραβάσεων και τον εντοπισμό των υπευθύνων.

Ο Υπουργός Γεωργίας μπορεί να ζητήσει από τους ελεγκτές έκτακτο έλεγχο των Α.Σ.Ο κάθε βαθμίδας.

Οι ελεγκτές, με αίτησή τους προς το διοικητικό συμβούλιο, μπορούν να ζητήσουν τη σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης, αναφέροντας σε αυτήν τα προς συζήτηση θέματα. Το διοικητικό συμβούλιο συγκαλεί υποχρεωτικά τη γενική συνέλευση μέσα σε ένα μήνα, από την υποβολή της αίτησης, με θέματα τα αναφερόμενα στην αίτηση.

Με αποφάσεις του Υπουργού Γεωργίας, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την άσκηση του ελέγχου.

5.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ

Η διαχειριστική χρήση δεν μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερους από δώδεκα (12) μήνες. Εξαιρετικώς η πρώτη διαχειριστική χρήση μπορεί να ορίζεται για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι τέσσερις (24) μήνες.

Κατά τη λήξη της χρήσης κλείνονται τα βιβλία της συνεταιριστικής οργάνωσης, ενεργείται η απογραφή της περιουσίας της και καταρτίζονται ο ισολογισμός και ο λογαριασμός ``Αποτελέσματα Χρήσης``, που υποβάλλονται από το διοικητικό συμβούλιο στην τακτική γενική συνέλευση μαζί με τις αναγκαίες επεξηγηματικές εκθέσεις και τις εκθέσεις λογοδοσίας για τα πεπραγμένα του έτους που έληξε.

Το διοικητικό συμβούλιο συντάσσει πρόγραμμα δράσης και ανάπτυξης της Αγροτικής Συνεταιριστικής Οργάνωσης για την επόμενη χρήση, το οποίο συνοδεύεται από προϋπολογισμό δαπανών και το υποβάλλει για έγκριση στη γενική συνέλευση.

5.4 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ-ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΑ-ΚΕΡΔΗ

Αν από τα ακαθάριστα έσοδα της Α.Σ.Ο αφαιρεθούν οι κάθε είδους δαπάνες, οι ζημιές, οι αποσβέσεις και οι τόκοι των υποχρεωτικών και των προαιρετικών μερίδων, το υπόλοιπο που απομένει αποτελεί το διαχειριστικό υπόλοιπο της χρήσης. Το διαχειριστικό υπόλοιπο περιλαμβάνει πλεονάσματα και κέρδη. Τα πλεονάσματα προέρχονται από τις

συναλλαγές της συνεταιριστικής οργάνωσης με τα μέλη της. Το πέραν του πλεονάσματος υπόλοιπο λογίζεται ότι προέρχεται από τις συναλλαγές με τρίτους και συνιστά κέρδη.

Εάν το καταστατικό προβλέπει συμμετοχή των προαιρετικών μερίδων στα πλεονάσματα ή στα κέρδη ή και στα δύο, τα ποσά που αναλογούν αφαιρούνται πριν από οποιαδήποτε άλλη χρησιμοποίηση των πλεονασμάτων και των κερδών.

Από τα πλεονάσματα, πριν από την αφαίρεση για τις προαιρετικές μερίδες, κρατείται ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού. Η κράτηση αυτή παύει να είναι υποχρεωτική όταν το τακτικό αποθεματικό φθάσει στο ύψος του συνολικού ποσού των υποχρεωτικών μερίδων των μελών του συνεταιρισμού και επαναφέρεται εάν το τακτικό αποθεματικό υστερήσει έναντι του συνολικού ποσού των μερίδων των μελών. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει μεγαλύτερο ποσοστό κράτησης. Το μέρος των πλεονασμάτων που μεταφέρεται στο τακτικό αποθεματικό λογίζεται ως ισόποση εισφορά των μελών.

Το υπόλοιπο των πλεονασμάτων, που απομένει μετά την κράτηση για το τακτικό αποθεματικό, διατίθεται για την:

- 1) ανάπτυξη του συνεταιρισμού,
- 2) απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό,
- 3) υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη,

όπως ειδικότερα ορίζεται στο καταστατικό.

Τα ποσά που διατίθενται για την απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό μπορεί, με απόφαση της γενικής συνέλευσης, να παραμείνουν στο συνεταιρισμό ως εξατομικευμένες έντοκες καταθέσεις προθεσμίας των μελών. Το επιτόκιο που καταβάλλεται στην περίπτωση αυτή καθορίζεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης και δεν μπορεί να υπερβαίνει το επιτόκιο δανεισμού του συνεταιρισμού από τις τράπεζες.

Στο τακτικό αποθεματικό περιέχονται:

1. Τα κέρδη που περιλαμβάνονται στο διαχειριστικό υπόλοιπο της χρήσης, μετά την φορολόγησή τους.
2. Η κράτηση για το τακτικό αποθεματικό.
3. Τα έσοδα που περιέχονται στο συνεταιρισμό από χαριστική αιτία.
4. Κάθε άλλο έσοδο, για το οποίο δεν ορίζεται διαφορετικά από το καταστατικό.

5.5 ΤΗΡΟΥΜΕΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

5.5.1 Αγροτικών Συνεταιρισμών

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί τηρούν τα βιβλία που προβλέπει η φορολογική νομοθεσία και επιπλέον²³:

1. Βιβλίο μητρώου των μελών.
2. Βιβλίο μητρώου κλαδικών οργανώσεων παραγωγής, εφόσον υπάρχουν.
3. Βιβλίο πρακτικών Γενικών Συνελεύσεων.
4. Βιβλίο πρακτικών Τοπικών και Ειδικών Συνελεύσεων, εφόσον λειτουργούν.
5. Βιβλία πρακτικών συνεδριάσεων Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου.
6. Βιβλίο παρουσίας της αγροτικής συνεταιριστικής οργάνωσης.
7. Κάθε άλλο βιβλίο που προβλέπεται από το Καταστατικό.
8. Η τήρηση βιβλίων Απογραφής και Ισολογισμού είναι υποχρεωτική και για τις Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις που ο Κ.Β.Σ (Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων) δεν τις υποχρεώνει για αυτό.

5.5.2 Αστικών Συνεταιρισμών

Ο συνεταιρισμός τηρεί τα βιβλία που προβλέπει η φορολογική νομοθεσία κι ακόμα²⁴:

1. Βιβλίο μητρώου των μελών.
2. Βιβλίο πρακτικών της Γενικής Συνέλευσης.
3. Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του Δ.Σ.

²³ Αλεξόπουλος Κ. (1999), Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ 204

²⁴ Αλεξόπουλος Κ. (1999), Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου, σελ 196

4. Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του Ε.Σ.

Τα βιβλία αυτά θεωρούνται πριν από τη χρήση τους από τον Ειρηνοδίκη, στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός.

Το καταστατικό μπορεί να προβλέψει την τήρηση και άλλων βιβλίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

6.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η συνεταιριστική εκπαίδευση (σπουδές, σεμινάρια) αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διάδοση της συνεταιριστικής ιδέας και τη μετάδοση γνώσεων στα στελέχη ώστε να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών.

Σκοπός δηλαδή της συνεταιριστικής εκπαίδευσης, που λόγω της μεγάλης σημασίας της συμπεριλαμβάνεται στις θεμελιώδεις αρχές του συνεργατισμού, είναι η παροχή γνώσεων, γιατί γνώση σημαίνει δύναμη και δύναμη σημαίνει επιτυχημένη διαπραγματευτική ικανότητα των μελών του συνεταιρισμού.

Έτσι λοιπόν, οι προμηθευτές βιομηχανικών προϊόντων και οι έμποροι αγροτικών προϊόντων που δρουν ως μονοπώλιο θα διαπραγματευτούν με τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς για τη διάθεση των προϊόντων σε χαμηλότερες τιμές και με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς για να αγοράσουν τα προϊόντα τους σε υψηλότερες τιμές. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται το πραγματικό εισόδημα των καταναλωτών και των αγροτών.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση διακρίνεται σε δυο μεγάλες κατηγορίες, την σχολική και την εξωσχολική, όπου κάθε μια έχει διαφορετικά επίπεδα ή βαθμίδες.

Η Σχολική συνεταιριστική εκπαίδευση αφορά τη διδασκαλία συνεταιριστικών μαθημάτων σε κάθε βαθμίδα της παιδείας μας. Διακρίνεται:

- στην κατώτερη συνεταιριστική εκπαίδευση που απευθύνεται στους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου και περιορίζεται στη διδασκαλία βασικών συνεταιριστικών εννοιών
- στην μέση συνεταιριστική εκπαίδευση που απευθύνεται στους μαθητές του Γυμνασίου και τους διδάσκει ειδικά συνεταιριστικά βιβλία καθιστώντας τους ικανούς να εργαστούν ως βασικά στελέχη συνεταιρισμών
- στην ανώτερη συνεταιριστική εκπαίδευση που παρέχεται στους σπουδαστές ορισμένων σχολών ώστε να αποκτήσουν γνώσεις και πείρα σε συνεταιριστικά θέματα (οικονομία, νομοθεσία κ.α.) και να γίνουν δημιουργικά στελέχη συνεταιρισμών, και
- στην ανώτατη συνεταιριστική εκπαίδευση που παρέχεται στους φοιτητές ορισμένων Πανεπιστημιακών Σχολών (π.χ. Γεωπονικές, οικονομικές) με σκοπό να

αποκτήσουν βαθιές γνώσεις στις αρχές και τα ιδεώδη του συνεργατισμού, τη νομοθεσία και τη λειτουργία του, την οργάνωση και διοίκηση κ.α. για να γίνουν πολύτιμα ηγετικά στελέχη.

Η εξωσχολική συνεταιριστική εκπαίδευση παρέχεται σε τρία επίπεδα, στα μέλη και τα υποψήφια μέλη των συνεταιρισμών, στα αιρετά στελέχη που ασκούν τη διοίκηση και χαράσσουν την πορεία των συνεταιρισμών και στα υπαλληλικά στελέχη των συνεταιρισμών που αποτελούν τον κορμό τους και από τα οποία θα εξαρτηθεί το μέλλον τους.

6.2 ΡΟΛΟΣ, ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ, ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η συνεταιριστική εκπαίδευση παίζει σημαντικό ρόλο σε τομείς όπως:

- **Η ανάπτυξη των συνεταιρισμών και η επέκταση του συνεταιριστικού κινήματος στη χώρα**, με επιδράσεις στην οικονομική και κοινωνική ζωή της.
- **Η αύξηση της παραγωγικότητας εργασίας των υπαλλήλων** του συνεταιρισμού ώστε να μεγιστοποιηθεί η ωφέλεια του έργου του.
- **Η βελτίωση της αποδοτικότητας του έργου των αιρετών** που αποτελούν σημαντικό αναπτυξιακό στοιχείο των συνεταιρισμών.
- **Η αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών.**
- **Η βελτίωση της διατροφής των καταναλωτών**, είτε παρέχοντάς τους φθηνότερα προϊόντα είτε προσφέροντάς τους καλής ποιότητας προϊόντα.
- **Η προστασία παραγωγών και καταναλωτών** από την οικονομική εκμετάλλευση του ιδιωτικού εμπορίου, όταν αυτό δεν λειτουργεί σωστά και αδιαφορεί για την ευημερία των παραγωγών και των καταναλωτών.

Οι κυριότερες μορφές της συνεταιριστικής εκπαίδευσης είναι οι σπουδές που γίνονται οργανωμένα σε ορισμένες σχολές Ανώτατων και Ανώτερων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και σε ορισμένα τεχνικά και επαγγελματικά λύκεια και είναι μεγάλης διάρκειας (από τρίμηνο ως μερικά χρόνια), τα σεμινάρια και τα συνέδρια που είναι μέσης διάρκειας (από μια ημέρα ως

ένα μήνα) και στα οποία διδάσκονται συνεταιριστικά θέματα και οι διαλέξεις και ομιλίες που είναι μικρής διάρκειας (1-2 ώρες) και έχουν καθαρά ενημερωτικό χαρακτήρα. Τα τελευταία μπορεί να απευθύνονται σε ειδικούς επιστήμονες, υπαλλήλους και αιρετά στελέχη των συνεταιρισμών, καθώς και στο ανώνυμο κοινό.

Τα κύρια **μέσα** της είναι τα βιβλία και τα περιοδικά, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση, οι εφημερίδες και τα ενημερωτικά φυλλάδια καθώς και οι αφίσες. Όλα αυτά τα μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ταυτόχρονα ή σε συνδυασμό.

Τέλος οι κυριότεροι φορείς της συνεταιριστικής εκπαίδευσης είναι το Υπουργείο Παιδείας, με τα διάφορα εκπαιδευτικά Ιδρύματα όπως Πανεπιστήμια, ΤΕΙ, Γυμνάσια, Λύκεια, κ.α. , οι Κρατικοί ή Ημικρατικοί Οργανισμοί όπως το ΚΕΓΕ (Κέντρο Επαγγελματικής Γεωργικής Εκπαίδευσης), καθώς και οι Συνεταιρισμοί, αγροτικοί και καταναλωτικοί μέσα από τις οργανώσεις ή τη Σχολή τους, όπως είναι η Συνεταιριστική Σχολή Θεσσαλονίκης της ΠΑΣΕΓΕΣ.

6.3 Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η πρώτη προσπάθεια για συνεταιριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα έγινε με την ίδρυση της «Σχολής Συνεταιριστών» το 1929 μέσα στα πλαίσια της Ανώτατης Γεωπονικής Σχολής Αθηνών και λειτούργησε ως το 1937.

Το 1938 ιδρύθηκε η «Γεωργική Συνεταιριστική Σχολή» η οποία λειτούργησε μέχρι το 1940, επαναλειτούργησε το 1941 ενώ μετονομάστηκε σε «Σχολή Ανωτέρων Γεωργοοικονομικών Σπουδών» και τελικά καταργήθηκε το 1945.

Το 1949 ιδρύθηκε η «Σχολή Στελεχών Συνεταιρισμών» από την ΠΑΣΕΓΕΣ, η οποία λειτούργησε στην Αθήνα ως το 1963 ενώ το 1965 επαναλειτούργησε στη Θεσσαλονίκη.

Το πρόγραμμα σπουδών είχε διάρκεια 9 μηνών από το 1965 ενώ από τον Οκτώβριο του 1980 έγινε τρίμηνο.

Τα μαθήματα διδάσκονταν από καθηγητές της Συνεταιριστικής Σχολής, από καθηγητές Πανεπιστημίου και ΤΕΙ και από έμπειρα διευθυντικά συνεταιριστικά στελέχη.

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης πραγματοποιούνταν 5 ημερήσιες εκπαιδευτικές εκδρομές σε συνεταιριστικές οργανώσεις και μια εβδομαδιαία εκπαιδευτική εκδρομή προς το τέλος της εκπαίδευσης.

Οι σπουδές ολοκληρώνονταν με τη συγγραφή διπλωματικής εργασίας που αφορούσε τη συνεταιριστική οργάνωση όπου εργάζονταν ο υπάλληλος.

Όσον αφορά τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, η συνεταιριστική εκπαίδευση είναι πολύ περιορισμένη και τα πρώτα βήματα έγιναν το 1983 με τα πρώτα σεμινάρια που απευθύνονταν τόσο σε υπαλλήλους καταναλωτικών συνεταιρισμών όσο και σε καταναλωτές, μέλη ή και μη μέλη των συνεταιρισμών.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση στη Χώρα μας πρέπει να πάρει μεγαλύτερες διαστάσεις ώστε να αναπτυχθούν οι συνεταιρισμοί και να παίξουν σπουδαίο ρόλο προς όφελος της Πολιτείας, των Συνεταιρισμών, των Αγροτών και των καταναλωτών. Πρέπει να δοθεί έμφαση στο Μάρκετινγκ (εμπορία), την Πληροφορική και το Μάνατζμεντ (οργάνωση και διοίκηση) ώστε να αποδίδουν καλύτερα οι συνεταιρισμοί.

6.4 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

«Συνεταιριστική Ανάπτυξη» σημαίνει αύξηση του μεγέθους των συνεταιρισμών, η οποία εκφράζεται με τα εξής στοιχεία:

1. Την αύξηση του αριθμού των μελών των συνεταιρισμών.
2. Την αύξηση του όγκου της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους (παραγωγή, μεταποίηση κ.α.).
3. Την αύξηση του αριθμού των εργοστασίων ή των καταστημάτων.
4. Την αύξηση του αριθμού των εργαζομένων στους συνεταιρισμούς.
5. Την αύξηση του μεριδίου της αγοράς.
6. Την αύξηση των κερδών των συνεταιρισμών.

7. Την αύξηση του αριθμού των συνεταιρισμών που δημιουργήθηκαν και λειτούργησαν σε μια ορισμένη περιοχή και σε ορισμένο χρονικό διάστημα, όταν αναφερόμαστε στη συνεταιριστική ανάπτυξη μιας Χώρας ή μιας περιοχής.

Η συνεταιριστική ανάπτυξη λοιπόν, εκφράζεται σε χρηματικές μονάδες (πωλήσεις, κέρδη) ή σε μη χρηματικές μονάδες (αριθμός μελών).

6.5 ΛΟΓΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η συνεταιριστική ανάπτυξη είναι αναγκαία για να λειτουργήσουν πιο αποδοτικά οι συνεταιρισμοί και για να επιβιώσουν.

Λόγοι που την καθιστούν απαραίτητη είναι:

1. Η αξιοποίηση νέας τεχνολογίας στην παραγωγική δραστηριότητα.
2. Η απασχόληση ικανότερων και εξειδικευμένων στελεχών, που είναι συνήθως υψηλότερα αμειβόμενοι.
3. Η εμφάνιση ανταγωνιστικών επιχειρήσεων στον κλάδο και επομένως η ανάγκη επιβίωσης των συνεταιρισμών.
4. Η προσαρμογή στις νέες απαιτήσεις της αγοράς, όπως π.χ. οικολογική συσκευασία.
5. Η επίτευξη οικονομιών μεγέθους ή κλίμακας στις οικονομικές δραστηριότητες των συνεταιρισμών (π.χ. μεταποίηση αγροτικών προϊόντων) για να μειωθεί το κόστος λειτουργίας τους.
6. Η ορθολογικότερη οργάνωση στα απαραίτητα τμήματα των συνεταιριστικών επιχειρήσεων με τα κατάλληλα στελέχη.
7. Η αύξηση της ζήτησης των προϊόντων που παράγουν και προσφέρουν οι συνεταιρισμοί και η αναγκαιότητα ικανοποίησης της αυξημένης ζήτησης. Διαφορετικά οι αγοραστές μπορεί να στραφούν σε άλλες επιχειρήσεις.

6.6 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι συνεταιρισμοί για την επίτευξη της συνεταιριστικής ανάπτυξης χρησιμοποιούν διάφορες στρατηγικές. Μερικές από αυτές χρησιμοποιούνται μόνο για ένα είδος συνεταιρισμού ενώ άλλες είναι κοινές για όλα τα είδη των συνεταιρισμών.

Οι κυριότερες στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν όλοι οι συνεταιρισμοί για την ανάπτυξή τους είναι:

1. Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών

Είναι μια συνηθισμένη στρατηγική που δημιουργεί ενώσεις συνεταιρισμών ή ομοσπονδίες ενώσεων συνεταιρισμών. Αυτό γίνεται μεταξύ συνεταιρισμών που έχουν τον ίδιο σκοπό (π.χ. αγροτικοί) και βρίσκονται στην ίδια περιοχή ή χώρα. Βέβαια μπορεί να υπάρξει συνεργασία και μεταξύ διαφορετικών συνεταιρισμών, όπως αγροτικών και καταναλωτικών, που βρίσκονται στην ίδια περιοχή ή χώρα και μεταξύ ομοειδών συνεταιρισμών (π.χ. καταναλωτικών) διαφορετικών χωρών, με απλή συμφωνία. Σκοπός είναι πάντα η μεγέθυνση της δραστηριότητάς τους με αποτέλεσμα την αποδοτικότερη λειτουργία τους τόσο στην αύξηση της ποσότητας και της τιμής των πωλήσεων των προϊόντων για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, όσο και στη μείωση της τιμής αγοράς καταναλωτικών αγαθών για τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.

2. Η συγχώνευση συνεταιρισμών

Η συγχώνευση των συνεταιρισμών είναι μια πολύ αποτελεσματική στρατηγική συνεταιριστικής ανάπτυξης αν πολλοί συνεταιρισμοί μιας περιοχής ενωθούν και γίνουν ένας συνεταιρισμός με μία διοίκηση. Αυτό όμως είναι πολύ δύσκολο γιατί συνήθως υπάρχει απροθυμία είτε από την πλευρά των διοικήσεων είτε από την πλευρά των μελών.

3. Η κατασκευή νέων παραγωγικών εγκαταστάσεων

Η επέκταση των παραγωγικών μονάδων ή η κατασκευή νέων μονάδων (π.χ. εργοστασίων μεταποίησης) είναι πολύ συνηθισμένη και αποτελεσματική στρατηγική για κάθε είδος συνεταιρισμού.

4. Η επέκταση των δραστηριοτήτων

Η επέκταση των συνεταιρισμών σε νέες δραστηριότητες με τις ίδιες εγκαταστάσεις ή με κάποιες αλλαγές είναι άλλος ένας τρόπος συνεταιριστικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα ένα

εργοστάσιο μεταποίησης ενός αγροτικού προϊόντος μπορεί να προχωρήσει στη μεταποίηση και άλλων αγροτικών προϊόντων με μικρές δαπάνες.

5. Η παροχή επιστρεφόμενων και μερισμάτων

Τα επιστρεφόμενα (επιστροφή μέρους των κερδών) και τα μερίσματα (χορήγηση τόκου στη συνεταιριστική μερίδα) στα μέλη των συνεταιρισμών, ενθαρρύνουν και άλλα άτομα να γίνουν μέλη ή να αυξήσουν τις συναλλαγές τους με τους συνεταιρισμούς.

6. Η εκπαίδευση των στελεχών και η ενημέρωση των μελών

Αποτελούν αποδοτικές πολιτικές συνεταιριστικής ανάπτυξης γιατί τα στελέχη μαθαίνουν να εργάζονται παραγωγικότερα, τα μέλη να συμμετέχουν μαζικότερα και έτσι οι συνεταιρισμοί να λειτουργούν αποδοτικότερα. Όλα αυτά συμβάλλουν στην αύξηση του μεγέθους των συνεταιρισμών.

7. Φορολογικές απαλλαγές των συνεταιρισμών

Οι φορολογικές απαλλαγές των συνεταιρισμών στην αξία των αγοραζόμενων μηχανημάτων και στα έσοδα που αποκτούν από τις συναλλαγές τους είναι μια πολιτική συνεταιριστικής ανάπτυξης από την πλευρά του κράτους. Έτσι μειώνεται το κόστος λειτουργίας των συνεταιρισμών και τους δίνεται η δυνατότητα να προσφέρουν περισσότερες ωφέλειες στα μέλη τους, αλλά και σε ολόκληρη την κοινωνία.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όσα αναφέραμε για τις συνεταιριστικές οργανώσεις μπορούμε να τα συνοψίσουμε στα εξής:

- Αποτελούνται από αδύνατα οικονομικά άτομα τα οποία αποβλέπουν στη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής τους θέσης.
- Ανήκουν στις κεφαλαιουχικές εταιρίες και έχουν την εμπορική ιδιότητα.
- Διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες, όμως, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, έχουν επικρατήσει οι δύο μεγάλες ομάδες, οι αγροτικοί και οι αστικοί συνεταιρισμοί.
- Αξιόλογες συνεταιριστικές οργανώσεις υπάρχουν και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, της Αμερικής και της Ασίας.
- Στις δραστηριότητές τους περιλαμβάνονται η προμήθεια και διανομή γεωργικών εφοδίων, η αγροτική πίστη, η μεταποίηση, εμπορία και εξαγωγή αγροτικών προϊόντων καθώς και η παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών.
- Προσφέρουν οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό έργο στα μέλη τους και σε ολόκληρη την κοινωνία.
- Υπάρχουν τρεις βαθμίδες συνεταιριστικών οργανώσεων: οι πρωτοβάθμιες, οι δευτεροβάθμιες και οι τριτοβάθμιες, ενώ το κορυφαίο όργανο εκπροσώπησης τους είναι η ΠΑΣΕΓΕΣ (Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών).
- Η οργάνωσή τους περιλαμβάνει διάφορα τμήματα όπως είναι η Γενική Διεύθυνση, η οικονομική υπηρεσία, το τμήμα προμηθειών, κ.α.
- Τα όργανα διοίκησης, ελέγχου και εποπτείας είναι η Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο και το Εποπτικό Συμβούλιο.
- Η κρατική εποπτεία ασκείται από τον Υπουργό Γεωργίας ενώ ο έλεγχος γίνεται από ορκωτούς ελεγκτές.
- Τέλος, μεγάλη σημασία έχει η συνεταιριστική εκπαίδευση για τη διάδοση της συνεταιριστικής ιδέας και τη μετάδοση γνώσεων στα στελέχη, ώστε να συμβάλλουν στην συνεταιριστική ανάπτυξη που είναι απαραίτητη για την καλύτερη λειτουργία και την επιβίωση των συνεταιρισμών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Αβδελίδης Παρμενίων (1998)** , `` Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα `` Γ΄ έκδοση, Εκδόσεις `` ΠΑΠΑΖΗΣΗ `` , Αθήνα.
- **Αλεξόπουλος Π. Κίμων (1999)**, `` Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου `` , Εκδόσεις `` INTERBOOKS `` , Αθήνα.
- **Αντωνόπουλος Βασίλης (1997)**, `` Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών `` , Εκδόσεις `` ΣΑΚΚΟΥΛΑ `` , Θεσσαλονίκη.
- **Δασκάλου Χρ. Γεώργιος (1992)**, `` Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί `` Εκδόσεις `` ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΕ `` , Αθήνα.
- **Ζάχαρης Ευστάθιος (1990)**, `` Γεωργική και Συνεταιριστική Οικονομία `` , Εκδόσεις `` ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ `` , Αθήνα.
- **Ζαχαριουδάκης Ιωάννης (1991)**, `` Γεωργία και ανάπτυξη `` , Εκδόσεις `` ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ `` , Αθήνα.
- **Καμενίδης Θ. Χρίστος (1998)**, `` Συνεταιρισμοί `` , Εκδόσεις `` ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ `` , Θεσσαλονίκη.
- **Κορρές Γεώργιος (1999)**, `` Συνεργατισμός και οικονομική ανάπτυξη `` , Εκδόσεις `` ΕΛΛΗΝ `` , Αθήνα.
- **Λάμπος Κώστας (1996)**, `` Συνεταιρισμοί και ανάπτυξη `` , Εκδόσεις `` Ηλίανθος/οικονομία `` , Αθήνα.
- **Μαραβέγιας Ναπολέον (1999)**, `` Η ελληνική γεωργία προς το 2010 `` , Εκδόσεις `` ΠΑΠΑΖΗΣΗ `` , Αθήνα.

- **Νόμος 1541/85** για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, ΦΕΚ 68Α΄ , Υπουργείο Γεωργίας.
- **Νόμος 2810/2000** για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, ΦΕΚ 61, Υπουργείο Γεωργίας.
- **Παπαγεωργίου Κ. (1985)**, `` Αγροτικοί Συνεταιρισμοί `` , Εκδόσεις `` ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ `` , Αθήνα.
- **Χριστοδούλου Δημήτρης (1986)**, `` Αγροτική και Συνεταιριστική Ανάπτυξη `` , Εκδόσεις `` ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ `` , Θεσσαλονίκη.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΤΕ = Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος

ΑΣΟ = Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Γ.Σ = Γενική Συνέλευση

ΔΕΠ = Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό

Δ.Σ = Διοικητικό Συμβούλιο

ΕΑΣ = Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών

ΕΑΣΚ = Ελληνικό Αγροτικό Συνεταιριστικό Κίνημα

Ε.Σ = Εποπτικό Συμβούλιο

ΕΣΕ = Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρεία

ΚΑΠ = Κοινή Αγροτική Πολιτική

Κ.Β.Σ = Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων

ΚΕΓΕ = Κέντρο Επαγγελματικής Γεωργικής Εκπαίδευσης

ΚΕΠ = Κοινές Επιχειρήσεις

ΚΚΣΕ = Κεντρικές Κλαδικές Συνεταιριστικές Ενώσεις

ΚΟΠΑΣ = Κλαδική Οργάνωση Παραγωγής Αγροτικού Συνεταιρισμού

ΚΟΠΕΑΣ = Κλαδικές Οργανώσεις Παραγωγής Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών

ΚΣΟ = Κοινοπραξίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων

ΚΥΔΕΠ = Κοινοπραξία Διαχείρισης Γεωργικών Εφοδίων

ΟΓΑ = Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων

ΟΚΕ = Ομάδα Κοινής Εκμετάλλευσης

ΠΑΣΕΓΕΣ = Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών

Σ.Ε = Συνεταιριστικές Εταιρίες

ΣΕΤ = Συνεταιριστικές Εταιρίες

Σ.Ο = Συνεταιριστικοί Οργανισμοί

Συν. Α.Ε = Συνεταίρος Απεριόριστης Ευθύνης

Συν. Π.Ε = Συνεταίρος Περιορισμένης Ευθύνης

ΣΥΝΕΛ = Συνεταιριστική Εταιρία Λιπασμάτων